

Tuyên Quang

CƠ QUAN CỦA ĐẢNG BỘ ĐẢNG CỘNG SẢN VIỆT NAM TỈNH TUYÊN QUANG
TIẾNG NÓI CỦA ĐẢNG BỘ, CHÍNH QUYỀN VÀ NHÂN DÂN TUYÊN QUANG

NĂM THỨ 62
Số 63 (289)

12 tháng 9 năm 2026
2 tháng Tám, Bình Ngô.

Cuối tuần

Báo điện tử:

baotuyenquang.com.vn

*Văn minh
kế hội*

2. Xây dựng thương hiệu quốc gia

3. Điều còn đọng lại

Trong những ngày Lễ hội Thành Tuyên diễn ra lượng du khách đổ về phường Minh Xuân xem lễ hội rất đông (ảnh trái). Âm nhạc và ánh sáng từ các mô hình Trưng thu luôn được đảm bảo đúng quy chuẩn mới được diễn điếu (ảnh phải).

Văn minh lễ hội

■ GIANG LAM

Lễ hội Thành Tuyên từ lâu đã trở thành điểm hẹn thân thương mỗi mùa Trung thu, mang theo bao niềm tự hào của người dân xứ Tuyên. Tuy nhiên, khi quy mô lễ hội ngày một mở rộng và lượng du khách không ngừng tăng cao, bài toán giữ gìn hình ảnh lễ hội lại đặt ra những đòi hỏi tinh tế hơn. Sự sôi động sẽ chỉ thực sự trọn vẹn khi đi cùng nét đẹp văn minh trong từng hành vi nhỏ: một khoảng không âm thanh vừa đủ, một tuyến phố giữ gìn sạch đẹp và cách ứng xử tử tế, hiếu khách... Chính những điều giản dị ấy mới là “sợi dây” bền chặt nhất nâng tầm thương hiệu Du lịch xứ Tuyên.

Chuyện CÚOI TUẦN

Xây dựng thương hiệu quốc gia

■ CHÚC HUYỀN

Lễ hội Thành Tuyên từ lâu đã vượt khỏi tầm vóc của một sự kiện Trưng thu truyền thống để trở thành một hiện tượng văn hóa - du lịch quy mô lớn. Năm 2026, trong bối cảnh Tuyên Quang đẩy mạnh khai thác tiềm năng văn hóa, lịch sử và thiên nhiên nhằm đưa du lịch thành ngành kinh tế quan trọng, việc nâng tầm lễ hội thành thương hiệu quốc gia là định hướng mang tính chiến lược của tỉnh.

Giá trị cốt lõi của Lễ hội Thành Tuyên nằm ở tính cộng đồng và năng lực sáng tạo dân gian. Sự chủ động của người dân trong việc chế tác các mô hình đèn lồng, diễu xướng các câu chuyện lịch sử và văn hóa dân tộc đã tạo nên một không gian văn hóa sống động. Bởi thế, lễ hội không đơn thuần là sự kiện vui chơi thiếu nhi, mà là không gian xúc tiến du lịch, kết nối đầu tư và phát triển kinh tế địa phương.

Tuy nhiên, cần nhìn nhận thẳng thắn về những bất cập qua mỗi mùa lễ hội. Đó là hiện tượng “chật chội” du khách tại một số nhà hàng, khách sạn, quán ăn; là ý thức ứng xử của một bộ phận du khách, đặc biệt là tình trạng xả rác và sử dụng trang phục chưa phù hợp với không gian văn hóa...

Để văn minh lễ hội không dừng lại ở khẩu hiệu hay rơi vào lối mòn “biết rồi, khổ lắm, nói mãi”, tỉnh Tuyên Quang đã chủ động bố trí phân luồng giao thông hợp lý; áp dụng chế tài nghiêm khắc để kiểm soát giá dịch vụ, đồng thời ban hành quy tắc ứng xử văn minh lễ hội nhằm định hình chuẩn mực cho cộng đồng và du khách.

Thương hiệu quốc gia chỉ thực sự bền vững khi sức hấp dẫn văn hóa song hành cùng năng lực quản trị hiện đại. Việc địa phương kiên quyết nhận diện và chuẩn hóa những tồn tại hạ tầng, dịch vụ chính là bước đi căn cơ để Lễ hội Thành Tuyên khẳng định vị thế bền vững trên bản đồ du lịch ■

GIỮ NÉT VĂN HÓA CHO TẾT TRẺ THƠ

TRÁI qua hơn hai thập kỷ hình thành và phát triển, Lễ hội Thành Tuyên đã khẳng định vị thế là một trong những sản phẩm du lịch - văn hóa đường phố quy mô và độc đáo bậc nhất cả nước. Tinh thần lễ hội thăng hoa từ chính bàn tay, trí tuệ và sự đồng lòng của Nhân dân. Từng mô hình diễu hành khổng lồ như “Cá chép rồng trắng”, “Huân thoại Thánh Gióng”, “Mẹ con kiến trẩy hội”... không đơn thuần là sản phẩm thủ công kích thước lớn, mà còn là tâm huyết gửi gắm bài học lịch sử, giáo dục nhân văn và ước vọng bình an cho thế hệ trẻ.

Tuy nhiên, khi không khí diễu phố ngày càng sôi động, sự hào hứng quá đà của một bộ phận người tham gia tạo ra sự phản cảm. Nhìn lại thực tế từ các mùa lễ hội gần đây, bên cạnh những hình ảnh đẹp, vẫn xuất hiện nhiều vấn đề nổi cộm. Đó là tình trạng một số xe chở mô hình lạm dụng dàn loa công suất lớn mở nhạc dồn dập, những giai điệu vốn chỉ phù hợp trong không gian vũ trường; hay việc một vài nhóm thanh niên ăn mặc hở hang, thiếu tiết chế, đứng trên thùng xe nhay múa uốn éo, tình trạng vứt rác xả rác bừa bãi...

Sự lệch chuẩn ấy vô tình làm giảm đi tính trong sáng của một lễ hội vốn dành cho tuổi thơ. Chị Đinh Thị Hương,

- ☞ Người tham gia diễu diễu mô hình phải sử dụng trang phục lịch sự, phù hợp thuần phong mỹ tục; ưu tiên trang phục truyền thống dân tộc. Nghiêm cấm trang phục quá ngắn, hở hang gây phản cảm.
- ☞ Nội dung mô hình phải mang ý nghĩa giáo dục, phù hợp giá trị văn hóa truyền thống. Tuyệt đối không gắn logo, nhãn hiệu hoặc hình ảnh quảng cáo thương mại.
- ☞ Bảo đảm tuyệt đối an toàn điện và phòng cháy chữa cháy. Khuyến khích sử dụng chất liệu tự nhiên (gỗ, mây, giang, tre, nứa...) cùng động cơ điện thân thiện với môi trường.

(Theo Kế hoạch Tổ chức Lễ hội Thành Tuyên năm 2026)

một phụ huynh ở phường Minh Xuân, trần trối: “Trung thu cốt lõi vẫn là Tết của Thiếu nhi, nơi trẻ nhỏ cùng trải nghiệm. Khi thấy có mô hình mở nhạc sàn âm 1, người đứng trên xe ăn mặc hở hang, nhay múa nhếch nhác, chúng tôi rất e ngại. Lễ hội đường phố cần sự tươi vui, hiện đại, nhưng sự hiện đại đó phải nằm trong khuôn khổ văn hóa, giữ được sự trong sáng cho các con”.

Đồng quan điểm, anh Nguyễn Huy Sơn, du khách đến từ phường Hòa Bình, tỉnh Phú Thọ chia sẻ, gia đình chọn Tuyên Quang làm điểm đến chính vì muốn các con được sống trong không gian Trưng thu đúng nghĩa. Sự

hấp dẫn của lễ hội đường phố nằm ở không khí rộn ràng nhưng trật tự, nơi trẻ em được reo hò theo những giai điệu thiếu nhi quen thuộc chứ không phải bị bao bọc bởi những âm thanh “rác” hay khói bụi từ các phương tiện giao thông.

Đồng chí Ma Thị Thao, Phó Giám đốc Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch chia sẻ, nhận diện rõ những bất cập này, kế hoạch tổ chức Lễ hội Thành Tuyên 2026 đã đưa ra các tiêu chuẩn cụ thể đối với hoạt động diễu diễu mô hình đèn Trưng thu nhằm giữ gìn trật tự đô thị, an toàn giao thông và tránh thương mại hóa. Theo đó, các mô hình

Đồng dân du khách và người dân địa phương hòa mình vào Lễ hội Trung thu.

khi xuống đường phải tuân thủ nghiêm ngặt đủ các thông số quy định, tốc độ lưu thông của các xe mô hình có giới hạn cụ thể... Tất cả các xe trước khi xuất bến đều phải kiểm tra kỹ lưỡng hệ thống phanh, lái, an toàn điện và phòng cháy chữa cháy. Việc chuẩn hóa kỹ thuật này không làm giảm đi tính sáng tạo của người dân, mà trái lại, tạo ra một "hành lang an toàn" để niềm vui đường phố diễn ra trọn vẹn và văn minh nhất.

ỨNG XỬ VĂN MINH

Lễ hội Thành Tuyên năm 2026 không chỉ giới hạn ở Quảng trường Nguyễn Tất Thành với đêm hội chính mang chủ đề "Lung linh đêm hội trăng rằm" quy tụ 40 mô hình xuất sắc nhất được tuyển chọn từ các phường trung tâm như Minh Xuân, An Tường, Nông Tiến, Bình Thuận, Mỹ Lâm. Bức tranh du lịch mùa thu xứ Tuyên còn được mở rộng với chuỗi sự kiện đa dạng:

Chương trình "Đêm hội trăng rằm, thấp sáng ước mơ thiếu nhi", Chương trình về nguồn "Bác Hồ ở Tân Trào", Festival Nông sản, OCOP làng nghề gắn với không gian ẩm thực tại tuyến đường Chiến thắng Sông Lô...

Chuỗi sự kiện quy mô kéo theo lượng du khách đổ về các cơ sở lưu trú, nhà hàng, điểm gửi xe và mua sắm tăng vọt. Thái độ ứng xử của người làm dịch vụ và người dân địa phương trở thành "thước đo" trực tiếp cho uy tín thương hiệu của điểm đến.

Trong kế hoạch Lễ hội Thành Tuyên 2026 có quy định cụ thể đối với cơ sở lưu trú, các đơn vị vận chuyển khách du lịch, các nhà hàng, các điểm mua sắm phục vụ du khách... Công an tỉnh thường xuyên phối hợp với các đơn vị tiến hành thẩm định, kiểm tra các cơ sở kinh doanh dịch vụ để chấn chỉnh việc chấp hành quy định pháp luật. Đồng thời, kịp thời phối hợp xác minh

các thông tin phản ánh về chất lượng, giá cả dịch vụ du lịch tại địa phương, xử lý nghiêm các hành vi "chặt chém", cung cấp sản phẩm du lịch kém chất lượng ảnh hưởng đến hình ảnh du lịch địa phương

Đồng tình với chủ trương này, chị Nguyễn Thị Thanh, chủ cơ sở lưu trú Minh Hải, tổ dân phố Tân Hà 30, phường Minh Xuân chia sẻ: "Vào dịp cao điểm lễ hội, nhu cầu đặt phòng tăng gấp nhiều lần, nhưng cơ sở luôn tuân thủ nghiêm ngặt việc niêm yết giá công khai và không nhận cọc vượt quá số lượng phòng thực tế. Làm dịch vụ mùa lễ hội nếu chỉ nhìn vào cái lợi trước mắt mà đẩy giá thì sẽ tự đánh mất khách. Giữ giá ổn định, phục vụ chu đáo chính là cách hiệu quả nhất để xây dựng uy tín lâu dài cho cơ sở và gìn giữ thương hiệu Du lịch Tuyên Quang".

Bên cạnh văn hóa ứng xử trong dịch vụ, bài toán về sinh môi trường luôn là thách thức lớn đối với một đô thị đón hàng vạn người xuống phố mỗi đêm. Những hình ảnh túi nilon, vỏ chai, hộp xốp rơi vãi sau khi các đoàn diễu hành đi qua từng là "điểm trừ" đáng tiếc. Chị Nguyễn Thị Dung, công nhân Công ty Cổ phần Dịch vụ Môi trường và Quản lý đô thị Tuyên Quang cho biết: "Mùa lễ hội, lượng rác phát sinh tăng gấp 3 đến 4 lần ngày thường. Nhiều đêm dọn xong mới như chân tay, nhưng điều phấn khởi là gần đây ý thức mọi người đã thay đổi rõ rệt. Nhiều đội mô hình chủ động treo sẵn túi gom rác phía sau xe, các bạn đoàn viên, thanh niên cũng đi thành nhóm phía sau đoàn diễu hành để nhặt rác tồn đọng.

GIỮ VỮNG THƯƠNG HIỆU

Quy mô hoành tráng hay tính nghệ thuật độc đáo chỉ là điều kiện cần; văn minh trong công tác tổ chức và bình xét mới là điều kiện đủ để Lễ hội Thành Tuyên định hình vị thế và vươn tầm bền vững.

Tại cuộc họp Thường trực Tỉnh ủy ngày 7-9 mới đây, đồng chí Bí thư Tỉnh ủy chỉ đạo, Lễ hội Thành Tuyên trước hết phải hướng đến người dân, thực sự là lễ hội của người dân. Việc tổ chức các hoạt động phải

bảo đảm trang trọng, an toàn, tiết kiệm, hiệu quả, văn minh. Đồng chí Bí thư Tỉnh ủy đặc biệt lưu ý các cấp, ngành không để xảy ra tình trạng thương mại hóa, lệch chuẩn các giá trị văn hóa, ảnh hưởng đến thương hiệu lễ hội. Đồng thời yêu cầu công tác tổ chức phải phân công nhiệm vụ cụ thể, "rõ người, rõ việc, rõ trách nhiệm", chủ động các phương án an ninh trật tự, an toàn giao thông, an toàn thực phẩm từ sớm, từ xa, tuyệt đối không để bị động, bất ngờ.

Theo đó hiện nay, lộ trình phân luồng giao thông và thời gian diễn diễn của các mô hình hiện nay được siết chặt khung giờ trong giai đoạn cao điểm, hoạt động diễu hành trên các trục đường chính chỉ được phép thực hiện từ 19h30 đến 22h00 vào các buổi tối thứ Sáu và thứ Bảy hằng tuần. Bên cạnh đó, 100% mô hình tham gia phải đăng ký với Ban Tổ chức và bắt buộc dán logo "Lễ hội Thành Tuyên" đã đăng ký bản quyền để loại bỏ triệt để các mô hình tự phát không bảo đảm tiêu chuẩn.

Đồng chí Ma Thị Thao, Phó Giám đốc Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch khẳng định: "Hoạt động của các mô hình đảm bảo đáp ứng các tiêu chuẩn theo quy chế của Ban Tổ chức về an toàn, văn minh lịch sự được triển khai rộng rãi đến từng xã, phường, thôn, tổ dân phố. Việc thẩm định an toàn kỹ thuật, kiểm soát trang phục và âm thanh được lực lượng Công an phối hợp chặt chẽ với ngành Văn hóa thực hiện nghiêm túc. Chúng tôi kiên quyết nhắc nhở và xử lý các trường hợp có tình vi phạm để bảo vệ hình ảnh chung của lễ hội".

Chủ trương chấn chỉnh nhằm hướng tới một mùa lễ hội an toàn, lành mạnh nhận được sự đồng thuận cao từ chính những người trong cuộc. Ông Vương Kim Thành, Bí thư Chi bộ, Tổ trưởng tổ dân phố Tân Hà 31, phường Minh Xuân bày tỏ sự đồng tình: "Bà con Nhân dân đã bỏ ra bao nhiêu công sức, tâm huyết và tiền bạc để làm nên chiếc đèn Trung thu thì lại càng mong muốn mô hình của mình xuất hiện trên đường phố một cách trang trọng, văn minh nhất. Tuân thủ tốc độ dưới 10 km/h, không mở nhạc bar, không ăn mặc phản cảm và giữ an toàn cho các cháu nhỏ chính là cách tốt nhất để chúng tôi bảo vệ công sức của chính mình và gìn giữ thương hiệu Lễ hội Thành Tuyên".

Sự kết hợp giữa kỷ cương quản lý của chính quyền và ý thức tự giác của cộng đồng là yếu tố quan trọng góp phần làm nên thành công của lễ hội. Lễ hội Thành Tuyên không chỉ lung linh bởi hàng trăm mô hình đèn rực rỡ sắc màu mà còn tỏa sáng bởi nét đẹp văn minh trong từng hành vi nhỏ nhất. Để rồi sau mỗi mùa trăng rằm, điều còn đọng lại sâu đậm trong lòng bạn bè gần xa không chỉ là kỷ ức về một lễ hội đường phố hoành tráng, mà là tình cảm ấm áp về một vùng đất Tuyên Quang thanh bình, văn minh, sạch đẹp và giàu lòng mến khách ■

ĐIỂN ĐÀN

Điều còn đọng lại ■ THIÊN THANH

Lễ hội Thành Tuyên đã trở thành một cuộc hẹn văn hóa được nhiều người mong đợi. Mỗi mùa hội, những mô hình Trung thu rực rỡ lại xuống phố, thu hút đông đảo người dân và du khách. Không khí náo nức lan tỏa trên các tuyến đường, tạo nên một sắc màu riêng, khó nơi nào có được.

Sắc hấp dẫn ấy là điều đáng mừng. Nhưng lễ hội càng đông người thì yêu cầu về văn minh trong tổ chức và ứng xử càng cần được quan tâm. Bởi giá trị của một lễ hội không chỉ nằm ở những gì diễn ra trong những ngày hội, mà còn ở dấu ấn nó để lại khi dòng người đã rời phố.

Một mô hình đẹp có thể khiến người ta dừng lại chụp một bức ảnh. Một chương trình hấp dẫn có thể mang đến những phút giây đáng nhớ. Nhưng cách ứng xử đẹp mới là điều có thể lưu lại lâu hơn trong ký ức của du khách.

Văn minh lễ hội không phải điều gì xa vời. Đó là giữ gìn vệ sinh chung, không chen lấn, xô đẩy; chấp hành quy định về giao thông; kinh doanh đúng giá, không chèo kéo; sẵn sàng nhường nhịn và hỗ trợ người khác khi cần. Những hành động nhỏ, khi được nhiều người cùng thực hiện, sẽ tạo nên một diện mạo đẹp cho lễ hội.

Cũng cần nhìn văn minh lễ hội như một phần của giá trị văn hóa. Mỗi người dân, du khách, người bán hàng hay người tham gia các hoạt động đều góp phần tạo nên không gian ấy. Một lời nói lịch thiệp, một hành động có ý thức, một chút nhường nhịn... đều có thể làm cho ngày hội trở nên dễ chịu và đáng nhớ hơn.

Thương hiệu Lễ hội Thành Tuyên đã được tạo dựng qua nhiều năm. Để thương hiệu ấy bền vững, những mô hình Trung thu độc đáo và các hoạt động hấp dẫn là chưa đủ. Cần thêm một giá trị được vun đắp từ sự thân thiện, trật tự, sạch đẹp và văn minh ■

Chung tay tạo thương hiệu

Lễ hội là nơi hội tụ và lan tỏa những giá trị văn hóa của mỗi vùng đất, đồng thời là “điểm chạm” để du khách cảm nhận về con người, bản sắc và hình ảnh địa phương. Vì vậy, xây dựng văn minh lễ hội không chỉ là giữ gìn trật tự, cảnh quan hay ứng xử đẹp, mà còn là góp phần tạo dựng thương hiệu. Thương hiệu ấy được làm nên từ trách nhiệm của chính quyền, ý thức của người dân, sự đồng hành của doanh nghiệp và thái độ văn minh của mỗi du khách. Báo Tuyên Quang Cuối tuần trân trọng giới thiệu chùm ý kiến xung quanh vấn đề này.

Phó Giáo sư, Tiến sĩ **BÙI HOÀI SƠN**, Đại biểu Quốc hội, Ủy viên chuyên trách Ủy ban Văn hóa, Xã hội của Quốc hội

Thước đo sức sống của lễ hội

SỨC hấp dẫn ban đầu của một lễ hội có thể đến từ sự hoành tráng về quy mô, sắc màu rực rỡ hay không khí náo nhiệt. Tuy nhiên, thước đo thực sự cho giá trị và sự bền vững của thương hiệu văn hóa lại nằm ở tính văn minh trong công tác tổ chức và ứng xử của cộng đồng. Lễ hội Thành Tuyên là một sáng tạo văn hóa độc đáo xuất phát từ Nhân dân, nhưng khi đã vươn tầm quốc gia, việc chuẩn hóa các hành vi ứng xử trở thành đòi hỏi tất yếu. Nét đẹp văn minh thể hiện từ những điều nhỏ nhất: sự tiết chế âm thanh vừa đủ, việc ăn mặc lịch sự của người tham gia diễu hành, hay ý thức giữ gìn vệ sinh môi trường sau mỗi đêm hội. Khi cộng đồng biết đặt ra những quy chuẩn văn hóa và tự giác tuân thủ, lễ hội không chỉ bảo tồn được tính trong sáng vốn có mà còn lan tỏa hình ảnh một vùng đất giàu bản sắc, lịch sự và hiếu khách.

Đồng chí **TẠ KIM HẢI**, Bí thư Chi bộ, Tổ trưởng Tổ dân phố Phan Thiết 22, phường Minh Xuân

Thực hiện mô hình sáng tạo, đẹp và văn hóa

SAU sáp nhập, tổ dân phố Phan Thiết 22, phường Minh Xuân có gần 500 hộ, phân bố trên địa bàn rộng. Để thực hiện mô hình đèn Trung thu đẹp và ý nghĩa, năm nay, chúng tôi đã quy tụ tinh thần đoàn kết, sáng tạo và huy động nội lực của toàn tổ.

Quá trình thực hiện, chúng tôi phân công nhiệm vụ cho từng nhóm phụ trách các khâu cụ thể như tạo khung, điện, trang trí, vận động kinh phí, an ninh trật tự, vận hành máy móc...

Nhờ sự đồng lòng và tâm huyết của mỗi cá nhân, chỉ trong một thời gian rất ngắn, mô hình đã được hoàn thành.

Mô hình đèn Trung thu của tổ năm nay mang tên “Cá chép hóa rồng”. Đây là ý tưởng chung sau khi lấy ý kiến Nhân dân, tượng trưng cho tiếng nói và khát vọng của người dân tổ Phan Thiết 22, luôn nỗ lực vượt qua mọi thử thách và vươn tới những tầm cao mới.

Đồng chí **VŨ XUÂN QUỲNH**, Phó Chủ tịch UBND phường Minh Xuân

Thực hiện nghiêm Bộ Quy chế về hoạt động diễn diễn mô hình

LÀ địa bàn trung tâm diễn ra các hoạt động diễn diễn chính của Lễ hội Thành Tuyên, UBND phường Minh Xuân xác định trách nhiệm quản lý trực tiếp và toàn diện trên từng tuyến phố. Phường đã ban hành văn bản đề nghị các xã, phường liên quan tích cực phối hợp tuyên truyền, vận động và chỉ đạo các tổ dân phố thực hiện nghiêm Bộ Quy chế tiêu chuẩn cụ thể đối với hoạt động diễn diễn mô hình đèn Trung thu, bảo đảm đúng khung giờ, thông số kỹ thuật, vận hành an toàn, âm thanh vừa đủ và trang phục lịch sự. Bên cạnh đó, phường tổ chức tuyên truyền cho 100% hộ kinh doanh mặt đường thực hiện niêm yết giá, không lấn chiếm lòng lề đường và bảo đảm vệ sinh môi trường. Lực lượng chức năng địa phương thường xuyên túc trực, phối hợp cùng các tổ tự quản nhắc nhở các đội mô hình tuân thủ quy định. Sự chủ động, sâu sát của chính quyền cơ sở kết hợp với ý thức tự giác của Nhân dân chính là nền tảng để duy trì một mùa lễ hội vui tươi, an toàn, văn minh và sạch đẹp.

Chị **BÙI THỊ THÚY MÃO**, xã Hạ Hòa, tỉnh Phú Thọ

Đẹp từ cách ứng xử

ĐÂY là lần thứ ba tôi và gia đình đến với Lễ hội Thành Tuyên. Những mô hình đèn Trung thu độc đáo, sáng tạo cùng không khí sôi động trên các tuyến phố vẫn mang đến cho tôi cảm giác háo hức như lần đầu. Qua mỗi lần trải nghiệm, điều khiến tôi ấn tượng là sự gần gũi, chân tình và mến khách của người dân Tuyên Quang.

Theo tôi, sức hấp dẫn của Lễ hội Thành Tuyên được tạo nên từ những điều rất cụ thể: Đường phố sạch đẹp, giao thông thuận tiện, hàng quán niêm yết giá rõ ràng, phục vụ chu đáo; người tham gia lễ hội biết nhường nhịn, giữ gìn trật tự và tôn trọng không gian chung. Những ứng xử văn minh ấy góp phần tạo nên hình ảnh hàng trăm đến ngàn thiện cảm lâu dài trong lòng du khách.

Tôi mong Lễ hội Thành Tuyên ngày càng được tổ chức tốt hơn, an toàn, văn minh, để mỗi du khách khi rời Tuyên Quang đều mang theo những kỷ niệm đáng nhớ và mong có dịp quay lại.

Anh **BÙI MINH NHẬT**, nhân viên Khách sạn Royal Palace

Tử tế để giữ chữ tín

Tọa lạc tại vị trí đắc địa ở số 176A, đường Bình Thuận, phường Minh Xuân, ngay gần ngã 8 - Trung tâm diễn diễn các mô hình đèn Trung thu và các hoạt động mùa lễ hội, Khách sạn Royal Palace có quy mô 52 phòng nghỉ, với sức chứa tối đa khoảng 130 khách mỗi đêm và luôn kín phòng trong những ngày cuối tuần, ngày diễn ra lễ hội, tăng gần 50% so với ngày thường.

Mặc dù đông khách, nhu cầu lưu trú rất cao, nhưng với phương châm “Đón khách bằng chữ tín, giữ khách bằng sự tử

tế”, khách sạn Royal Palace luôn duy trì chính sách bình ổn giá. Chúng tôi cam kết không tăng giá phòng nghỉ trong suốt dịp lễ, mà chỉ tính thêm phụ thu đối với các dịch vụ phát sinh khi khách hàng thực sự có nhu cầu. Cùng với đó là nâng cao chất lượng dịch vụ. Chúng tôi mong muốn mỗi du khách khi dừng chân tại Royal Palace không chỉ có một nơi nghỉ ngơi thoải mái, mà còn cảm nhận được sự hiếu khách, chân thành của con người Tuyên Quang, qua đó góp phần lan tỏa hình ảnh đẹp về lễ hội Trung thu lớn nhất cả nước.

ĐẤT VÀ NGƯỜI XỨ TUYỀN

Tuyệt tác sinh thái Nà Hang - Lâm Bình

■ Ghi chép: AN GIANG

Giữa điệp trùng sương giăng vùng Đông Bắc, Khu bảo tồn thiên nhiên Quốc gia đặc biệt Nà Hang - Lâm Bình ôm trọn một hệ sinh thái vô giá với nhiều loài động vật, thực vật quý hiếm, cảnh quan thiên nhiên kỳ vĩ, cùng phong tục văn hóa đặc sắc của đồng bào các dân tộc. Với những bước đi bài bản của địa phương trong bảo tồn và phát huy giá trị di sản, tiềm năng của khu bảo tồn đang dần được đánh thức, mở rộng không gian phát triển, hướng đến nền du lịch xanh bền vững.

Lắng nghe tiếng vọng đại ngàn

NẾU núi trập trùng tạc vào không gian hình hài của tuổi nguyệt, thì nước là cuốn biên niên sử cất giữ những trầm tích thời gian. Những gì con người vô tình lãng quên, nước vẫn thấm lặng ôm ấp và khắc ghi. Cảm nhận ấy thật chân thật khi con thuyền của chúng tôi lướt nhẹ trên mặt hồ, tiến vào cõi thủy mặc khổng lồ mang tên Nà Hang - Lâm Bình. Nơi đây, ngay tại ngã ba của dòng sông Gâm oai hùng và sông Năng hiền hòa, tạo hóa đã nắn nặn nên một miền non nước hữu tình với thạch sơn, mây ngàn và nước biếc ngọc ngà cùng vượng khí của đất trời.

Chạm tay vào làn nước trong xanh, nghe câu chuyện về vùng đất cổ, nơi 99 con Phượng hoàng bay về làm tổ, càng thêm yêu mảnh đất này. Từ ngày xưa, những cư dân người Tày, người Dao, người H'Mông đầu tiên bám dọc bến sông để dựng bản, lập làng, quyên hòa cùng lời hát Then thiêng liêng gửi tới chín tầng trời và nâng niu tiếng đàn Tính đặt du điệu qua bao đầu bể thẳm của lịch sử.

Ăn sau dải lụa xanh của nước và những vách núi đá với rừng sừng là một "kho báu" đa dạng sinh học khổng lồ. Riêng Khu du lịch thiên nhiên Nà Hang có 1.357 loài thực vật bậc cao có mạch, trong đó 74 loài quý hiếm; 62 loài nằm trong Sách đỏ Việt Nam. Hệ động vật đã ghi nhận 90 loài thú, 263 loài chim, 25 loài bò sát, 35 loài ếch nhái

và khoảng 500 loài côn trùng.

Đặc biệt, những dấu hiệu về sự hiện diện của vọc mũi hếch, một trong những loài linh trưởng quý hiếm bậc nhất thế giới được ghi nhận qua dấu vết thức ăn, tiếng kêu tại các khu rừng sâu. Cùng với đó, điều tra của tổ chức PRCF tại khu vực Nà Hang - Lâm Bình cũng ghi nhận hơn 100 cá thể vọc đen má trắng sinh sống, di chuyển trong khu vực. Những con số ấy cho thấy Nà Hang - Lâm Bình không đơn thuần là một tuyệt tác cảnh quan mà còn là nơi cư trú của những loài động vật hoang dã quý giá đang được bảo tồn nghiêm ngặt.

Năm 2018, Khu bảo tồn thiên nhiên Nà Hang - Lâm Bình được Thủ tướng Chính phủ xếp hạng Di tích Quốc gia đặc biệt về Danh lam thắng cảnh. Lâm Bình - Nà Hang đang nằm trong không gian hồ sơ Khu Di sản thiên nhiên Ba Bể - Nà Hang thuộc Danh sách dự kiến di sản thế giới của UNESCO. Sự kết nối liên tỉnh này hứa hẹn đưa danh thắng xứ Tuyên bước ra biển lớn.

Đón luồng sinh khí mới

Để đánh thức những ký ức trầm tích của vùng đất cổ, mới đây, xã Nà Hang phối hợp các đơn vị tổ chức chương trình nghệ thuật thực cảnh với Show diễn mang tên "Long mạch Nà Hang". Khán đài chính là bờ bãi, mặt nước là sân diễn và phóng nền phía sau là quần thể núi non kỳ vĩ, kể lại truyền thuyết về 99 ngọn núi nơi

Du khách khám phá thác Khuổi Nhi.

99 con Phượng hoàng về xây tổ. Sự gặp gỡ của sông với sông, của con người với con người và của quá khứ với tương lai. Ánh sáng của nghệ thuật hiện đại đánh thức huyền thoại, để từng lớp sóng trở thành một trang sử, cất lên bản trường ca chưa bao giờ kết thúc, kết nối du khách thập phương với cội nguồn văn hóa sâu thẳm của đại ngàn.

Tại xã Thượng Lâm, vùng lõi của Khu danh thắng Quốc gia Nà Hang - Lâm Bình, sở hữu nhiều điểm du lịch nổi tiếng như thác Khuổi Nhi, thác

Năm Me, thác Khuổi Súng, hang Khuổi Pín và Cọc Vải với hơn 4.000 ha mặt nước lòng hồ. Hiện nay, xã có 31 homestay và hơn 10 bungalow hoạt động, có thể phục vụ hàng ngàn khách mỗi đêm, mở ra hướng phát triển kinh tế từ du lịch không khói cho mảnh đất vùng cao này.

Tháng 7 vừa qua, hơn 60 doanh nghiệp lữ hành trong chương trình khảo sát, kết nối sản phẩm du lịch Hà Nội - Tuyên Quang đã trực tiếp trải nghiệm và đánh giá cao tiềm năng du lịch nơi đây. Từ góc nhìn chuyên

gia, ông Nguyễn Tiến Đạt, Phó Chủ tịch Hiệp hội Du lịch Hà Nội, nhận định: "Cảnh quan Nà Hang - Lâm Bình sở hữu vẻ đẹp hiếm có, nhưng để du khách chịu "mở hầu bao" và lưu trú dài ngày, cần một cuộc cách mạng về trải nghiệm. Du khách không chỉ ngồi thuyền ngắm cảnh, chụp ảnh rồi vội vã rời đi mà điểm đến cần được cá nhân hóa qua những chuỗi hoạt động có chiều sâu như: Ban ngày chèo Kayak trên suối Nậm Chang, tắm thác Khuổi Nhi, trekking cùng người bản địa; chiều về làm bánh, nấu ăn, dệt vải, tắm lá thuốc và tối đến là không gian giao lưu văn hóa, nghe hát Then, hát Páo dung tại các nếp nhà sàn ẩm cúng".

Đây được xem là những bước đi táo bạo của địa phương và các đơn vị lữ hành, du lịch khi tạo ra các sản phẩm du lịch mới, hấp dẫn, cũng là bước cụ thể hóa của tinh khi triển khai Quyết định số 763/QĐ-TTg năm 2025 của Thủ tướng Chính phủ phê duyệt nhiệm vụ lập Quy hoạch bảo quản, tu bổ, phục hồi Danh lam thắng cảnh Quốc gia đặc biệt Khu bảo tồn thiên nhiên Nà Hang - Lâm Bình, với phạm vi nghiên cứu quy hoạch lên tới hơn 132.142 ha. Trong đó, khu vực bảo vệ của danh lam thắng cảnh rộng hơn 61.349 ha, còn lại là không gian cảnh quan núi rừng, làng bản và khu vực kết nối với sông Gâm, hồ Ba Bể. Đây là cơ sở pháp lý quan trọng để tỉnh duy động nguồn lực, đầu tư hạ tầng, phát triển du lịch sinh thái gắn với bảo tồn môi trường tự nhiên, hướng tới xây dựng Nà Hang - Lâm Bình trở thành "viên ngọc xanh" của du lịch miền núi phía Bắc. Theo Giám đốc Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch Nguyễn Trung Ngọc, mục tiêu đến tháng 4/2027, tỉnh sẽ trình Chính phủ phê duyệt quy hoạch Khu du lịch sinh thái Nà Hang - Lâm Bình, tạo hành lang pháp lý và mở ra cơ hội thu hút đầu tư các dự án du lịch sinh thái địa phương.

Sự vào cuộc từ tư duy giữ gìn văn hóa dân tộc để cùng một không gian di sản rộng lớn thể hiện tầm nhìn vì mỹ, nơi thiên nhiên, văn hóa và đời sống cộng đồng có thể cộng sinh và cùng phát triển, biến "vốn rừng" thành động lực kinh tế xanh ■

GIẢI THOẠI

Nguyễn Tuấn "Xòe" bằng tiếng Pháp

TRONG đời sống văn học Việt Nam, chuyện Nguyễn Tuấn viết văn không ít lần tạo nên những giai thoại thú vị. Nhưng ít ai biết rằng, thiên tùy bút Xòe của Nguyễn Tuấn, bản thảo đầu tiên lại viết bằng tiếng Pháp.

Một lần, chủ nhiệm Tạp chí Âu Châu gặp Nguyễn Tuấn và gợi ý đặt hàng một thiên tùy bút về xòe Tây Bắc. Nhà văn nhận lời và để thử trình độ tiếng Tây của mình với ông Tây chính cống, Nguyễn bèn viết thiên tùy bút đó bằng tiếng Pháp. Chủ nhiệm tạp chí nhận được bản thảo rất thích thú đem in nguyên văn, không chừa một chữ.

Sau khi Tạp chí Âu Châu phát hành, Budapest là

phóng viên thường trú của báo Luymaniitê tại Hà Nội và được, lúc bấy giờ anh ta đang là sinh viên khoa ngữ văn Trường Đại học Tổng hợp Hà Nội. Budapest đem Xòe dịch ra tiếng Việt để thử trình độ Việt văn của mình và mang tặng bản dịch cho Nguyễn. Nhà văn đem bản dịch Xòe đó chia lại một ít và gửi đăng báo. Sau đó, Xòe được in vào tập Sông Đà nổi tiếng của Nguyễn.

Từ lời "hách đồ" ngầm về ngoại ngữ, thiên tùy bút đã trở thành một giai thoại hóm hỉnh về ngôn ngữ tài hoa và cá tính độc đáo của nhà văn Nguyễn Tuấn.

HẢI YẾN (Sưu tầm)

Cảnh lao động khổ sai của những người tù cách mạng tại Côn Đảo được tái hiện trong phim “Thanh âm vượt đại dương”.

Khát vọng tự do sau song sắt

TRONG ký ức dân tộc, hệ thống Nhà tù Côn Đảo suốt 113 năm (1862 - 1975) từng là một “địa ngục trần gian” tàn khốc. Từ thời thực dân Pháp đến chính quyền Việt Nam Cộng hòa dưới sự hậu thuẫn của Mỹ, hệ thống nhà tù liên tục được duy trì, mở rộng với xà lim, “chuồng cọp” cùng nhiều hình thức tra tấn, dày ai nhằm đàn áp, khuất phục những người yêu nước và chiến sĩ cách mạng.

Để chạm tới chiều sâu của bức tranh lịch sử bị trắng ấy, kịch bản “Thanh âm vượt đại dương” do Đào Thùy Trang - Đào Duy Phúc cùng thực hiện đã trải qua 10 năm nghiên cứu, thai nghén và hoàn thiện. Biên kịch Đào Thùy Trang cho biết, những câu chuyện về các chiến sĩ bị đày ra Côn Đảo, chịu đựng cực hình nhưng vẫn giữ vững ý chí kiên trung để lại trong chị nhiều ám ảnh. “Tôi ấp ủ rằng câu chuyện ấy cần phải được kể lại”, chị chia sẻ. Từ kịch bản đầy tâm huyết ấy, qua lăng kính nghệ thuật của hai đạo diễn Đào Duy Phúc và Nguyễn Mạnh Hà, những trang sử đau thương mà hào hùng đã thăng hoa thành 116 phút điện ảnh giàu cảm xúc.

Được sản xuất từ tháng 11-2024 đến cuối tháng 1-2025, với phần lớn ngoại cảnh thực hiện trực tiếp tại Côn Đảo, “Thanh âm vượt đại dương” đưa người xem trở lại giai đoạn 1945 - 1954. Bối cảnh được tái tạo để đáp ứng yêu cầu điện ảnh nhưng vẫn giữ sự tôn trọng cần thiết đối với lịch sử. Sau lần ra mắt đầu tiên ngày 16-9-2025, phim chính thức phát hành rộng rãi tại các hệ thống rạp trên toàn quốc từ ngày 24-7-2026.

Mạch phim theo chân Tâm (diễn viên Nguyễn Thùy Dương) - cô gái chơi đàn

bầu, dần thân vào con đường cách mạng và nhận nhiệm vụ hóa thân thành y tá Máy để chăm sóc, hỗ trợ những người tù cách mạng. Tại Côn Đảo, Máy gặp lại Duy (diễn viên Nguyễn Quang Thuận) - người đồng chí đang cùng đồng đội bí mật thực hiện kế hoạch đóng thuyền vượt biển theo chỉ đạo của tổ chức.

Không dừng ở việc tái hiện những cực hình của chốn lao tù, “Thanh âm vượt đại dương” đi sâu khắc họa phần không thể khuất phục trong mỗi người tù cách mạng, đó là tình đồng chí, niềm tin và khát vọng tự do. Hình ảnh những người tù giữa xiềng xích, thương tích vẫn âm thầm đẽ gọt từng mảnh vụn đóng thuyền trở thành hình tượng giàu sức gợi về ý chí cách mạng. Ngay giữa chốn lao tù được dựng lên để tước đoạt tự do, họ vẫn tìm phương thức vượt biển trở về đất liền, tiếp tục hoạt động cách mạng.

Qua hành trình của Tâm, Duy và những người tù, chiều sâu bi tráng của lịch sử Côn Đảo dần hiện lên. Suốt 113 năm tồn tại của hệ thống Nhà tù Côn Đảo, hơn 20.000 chiến sĩ cách mạng và đồng bào yêu nước đã hy sinh trên vùng đất này. Nghĩa trang Hàng Dương hiện có 1.922 phần mộ nhưng chỉ 714 phần mộ xác định được danh tính. Khoảng cách giữa những con số ấy càng khắc sâu quy mô mất mát và cái giá của độc lập, tự do. Nhưng cũng chính từ nơi “địa ngục trần gian” ấy, lịch sử đã làm sáng rõ một chân lý: Xiềng xích có thể giam cầm thân thể nhưng không thể khuất phục niềm tin cách mạng và khát vọng tự do.

Khi lịch sử chạm tới trái tim

Trong “Thanh âm vượt đại dương”, nếu con thuyền gỗ là phương tiện vượt

Khúc tráng ca từ “địa ngục trần gian”

Nhà tù Côn Đảo được ví như “địa ngục trần gian”. Nhưng trong lao tù, thanh âm của lý tưởng cách mạng chưa bao giờ bị dập tắt. Là ảnh giàu cảm xúc, bộ phim “Thanh âm vượt đại dương” đã tái hiện khúc tráng ca về tình đồng chí, lòng yêu nước, lòng căm thù của con người Việt Nam.

Cây đàn bầu trong “Thanh âm vượt đại dương” trở thành biểu tượng kết tinh bản sắc văn hóa và khát vọng tự do.

sóng tìm về đất liền, thì tiếng đàn bầu của Tâm - y tá Máy lại chuyên chở phần tự do sâu kín nhất trong tâm hồn. Giữa tiếng xích sắt và bạo lực ngục tù, tiếng đàn cất lên như một điểm tựa tinh thần, đánh thức ký ức quê hương, nâng đỡ con người trước những thử thách khắc nghiệt. Mang âm sắc đặc trưng của văn hóa Việt, đàn bầu từ một chi tiết nghệ thuật trở thành biểu tượng của sức mạnh tinh thần, khẳng định rằng bạo lực có thể làm tổn thương thân thể nhưng không thể khuất phục phẩm giá, xóa nhòa bản sắc và dập tắt khát vọng tự do.

Từ màn ảnh bước ra đời thực, “Thanh âm vượt đại dương” đã khơi dậy nhiều xúc cảm trong thế hệ trẻ. Tháng 1-2026, hơn 600 sinh viên Trường Cao đẳng Sư phạm Bắc Ninh cùng xem “Thanh âm

vượt đại dương” và giao lưu với đoàn làm phim. Ngô Hà Vy, sinh viên lớp Cao đẳng Mầm non K43A bày tỏ sự xúc động: “Hành trình của Tâm, Duy và những người tù cách mạng giúp em cảm nhận rõ hơn lòng dũng cảm, sự hy sinh và tình yêu Tổ quốc của thế hệ cha anh, từ đó thêm trân trọng cuộc sống hòa bình hôm nay”.

Đặc biệt, tháng 8 vừa qua, 270 cán bộ Đoàn - Hội, sinh viên Trường Đại học Quốc gia Hà Nội cùng xem “Thanh âm vượt đại dương” trong một chương trình sinh hoạt chính trị - văn hóa. Trước đó, tối 24-7 tại Quảng Trị, dù trời mưa, đông đảo người dân, đoàn viên, thanh niên vẫn khoác áo mưa, lặng lẽ theo dõi bộ phim đến phút cuối trong chương trình “Tư điện ảnh

tới trái tim”. Nhiều khán giả đã chia sẻ cảm xúc, cho rằng đây là một tác phẩm điện ảnh có giá trị giáo dục và nghệ thuật cao.

Khúc tráng ca từ “địa ngục trần gian” đã trở thành một phần không thể thiếu trong đời sống văn hóa và tinh thần của người Việt Nam.

Phim là một tác phẩm nghệ thuật có giá trị giáo dục và nghệ thuật cao, góp phần nâng cao nhận thức và lòng yêu nước của người dân.

Sức sống của dân tộc Việt Nam được thể hiện rõ nét qua những câu chuyện này.

Đặc biệt, tháng 8 vừa qua, 270 cán bộ Đoàn - Hội, sinh viên Trường Đại học Quốc gia Hà Nội cùng xem “Thanh âm vượt đại dương” trong một chương trình sinh hoạt chính trị - văn hóa. Trước đó, tối 24-7 tại Quảng Trị, dù trời mưa, đông đảo người dân, đoàn viên, thanh niên vẫn khoác áo mưa, lặng lẽ theo dõi bộ phim đến phút cuối trong chương trình “Tư điện ảnh

MỖI TUẦN MỘT CUỐN SÁCH

Chân dung nhà cách mạng tiêu biểu

■ MAILINH

Tiểu thuyết “Hùng đồng”, của PGS.TS Nguyễn Thế Kỷ, Nguyên Ủy viên Trung ương Đảng, Tổng Giám đốc Đài Tiếng nói Việt Nam, Chủ tịch Hội đồng Lý luận Phê bình Văn học Nghệ thuật Trung ương, xuất bản lần đầu năm 2020 và được Nhà xuất bản Nghệ An tái bản năm 2024, là cuốn tiểu thuyết tư liệu về nhà cách mạng tiền bối Phan Đăng Lưu (5/5/1902 - 28/8/1941). Một trí thức tiêu biểu xuất sắc của Đảng và Nhân dân ta đã sống, chiến đấu, hy sinh vì lý tưởng cách mạng, vì độc lập, tự do của Tổ quốc, vì hạnh phúc Nhân dân.

Nhà cách mạng Phan Đăng Lưu quê ở Yên Thành, tỉnh Nghệ An. Ông sinh ra trong một gia đình nông dân có truyền thống nho học, yêu nước. Ông sớm bộc lộ tư chất thông

minh, hiếu học, can đảm, khí khái; giỏi chữ Hán, thông thạo tiếng Pháp, có năng khiếu văn chương, hiểu biết về nông học, am tường chính trị học, xã hội học... Ngay từ những năm tháng tuổi trẻ, ông đã ấp ủ hoài bão giải phóng đất nước theo con đường độc lập, tự do, dân chủ, tiến bộ.

Qua tiểu thuyết “Hùng đồng”, từng trang cuộc đời của nhà cách mạng Phan Đăng Lưu được thể hiện sống động. Từ lúc ông tốt nghiệp Trường Canh nông tại Tuyên Quang, quyết tâm từ bỏ cuộc sống của một viên chức trong bộ máy thực dân, tham gia Hội Phục Việt, Đảng Tân Việt, Đảng Cộng sản Việt Nam, Đảng Cộng sản Đông Dương, được giao nhiều trọng trách quan trọng. Ông trở thành linh hồn, góp phần

quyết định cùng bộ chỉ huy cao nhất của Đảng ở Trung Kỳ lãnh đạo phong trào đấu tranh cách mạng ở đây giành được nhiều thắng lợi những năm 1936 - 1939. Ông kết hợp tài tình diễn đàn đấu tranh công khai trên các phương tiện thông tin đại chúng, báo chí và văn học nghệ thuật.

Để có công trình này, PGS.TS Nguyễn Thế Kỷ đã dày công thu thập, tra cứu tư liệu; đi điền dã một số địa điểm, di tích lịch sử; gặp một số nhân chứng ít ỏi; gặp gia đình, người thân của nhà cách mạng Phan Đăng Lưu; trao đổi với một số nhà nghiên cứu về Phan Đăng Lưu trong suốt nhiều năm. Tâm gương người cộng sản ưu tú Phan Đăng Lưu đã trở thành mạch nguồn sáng tạo của PGS.TS Nguyễn Thế Kỷ ■

Tiểu thuyết “Hùng đồng” của Nguyễn Thế Kỷ

Dù tuổi đã cao nhưng trên bàn làm việc của Nghệ nhân Ưu tú Hoàng Thị Cấp vẫn đầy ắp những trang bản thảo chưa kịp đóng. Những dòng chữ Tày, những câu hát cổ, những phong tục được chép lại từ lời kể của người cao tuổi... cần được đối chiếu, bổ sung, hoàn thiện. Với bà, đó không chỉ là những trang tư liệu. Đó là những phần kỷ ức của cả cộng đồng, những giá trị được thế hệ trước giữ gìn và trao truyền, cần được ghi lại cẩn thận.

gian”

■ PHƯƠNG THUY

tận cùng bóng tối
lắng ngôn ngữ điện
n lát cắt lịch sử bị
í phách bất khuất

m - thấp sáng lý tưởng thanh
ững khoảnh khắc ấy cho thấy
bằng sức mạnh của hình ảnh,
và số phận con người có thể
sử bước vào đời sống hiện tại,
nguồn sức mạnh tinh thần
ng tình yêu Tổ quốc và ý thức
đà bình.

g chỉ lan tỏa mạnh mẽ trong
ng người trẻ, “thanh âm” lịch
ng chiều còn đi sâu vào từng
gia đình, trở thành sợi dây kết
ác thế hệ. Bà Nguyễn Thị Liên
ên Quang, hiện làm việc tại Hà
bạch: “Tôi chủ động đưa các
tối rap xem phim để thế hệ trẻ
đỉnh tiếp cận lịch sử một cách
và gần gũi hơn. Từng thước
phải học trực quan vô giá, giúp
cháu biết trân quý hòa bình và
đáng hơn với những hy sinh
ng”.

an tòa của “Thanh âm vượt
” tiếp tục được mở rộng khi
trở thành phim Nhà nước
đầu tiên được chiếu thương
Nghị định số 189/2026/NĐ-
Chính phủ quy định về phát
ổ biến phim phục vụ nhiệm
trị. Ngay ngày đầu ra rạp,
nhóm 4 tác phẩm có doanh
nhất trong ngày; xấp xỉ 200
thuộc 16/16 đơn vị phát hành
m nước tham gia trình chiếu.
Giá trị lớn hơn những con số
ở nằm ở việc mỗi suất chiếu
một con đường để lịch sử đến
chúng bằng ngôn ngữ điện
sức lay động ■

“Thanh âm vượt
thời gian” của PGS.TS
Nguyễn Thị Liên, xuất bản năm 2024.

Nhà nghiên cứu Hoàng Thị Cấp miệt mài
chất lọc tư liệu, lưu giữ những giá trị văn hóa
truyền thống.

Đi tìm ký ức bản làng

CON đường đưa bà đến với nghiên cứu văn hóa dân gian không bắt đầu từ những trang sách giáo khoa, lý thuyết hàn lâm mà nảy nở từ những ngày thơ ấu, khi được lắng nghe những câu chuyện cổ Tày. Những giá trị nhân văn, đạo đức truyền thống đã tự nhiên thấm sâu vào tâm hồn, trở thành một phần trong cách bà nhìn nhận cuộc sống, con người. Hạt giống tình yêu văn hóa dân tộc cứ lớn dần, cho đến khi bà trưởng thành và trở thành giảng viên Ngữ văn tại Trường Sư phạm Hà Giang. Ngay trên bục giảng, bà đã lồng ghép những câu chuyện dân gian vào bài học, như một cách đưa chất liệu quý từ đời sống vào chương trình, giúp sinh viên thêm hiểu, thêm yêu những giá trị của cội nguồn.

Bước ngoặt lớn nhất trong hành trình nghiên cứu khi bà chuyển sang công tác tại Văn phòng HĐND tỉnh Hà Giang (cũ), từ vị trí chuyên viên rồi Trưởng phòng Tổng hợp. Do thường xuyên đi công tác tại cơ sở, bà chứng kiến kho tàng di sản văn hóa phong phú nhưng còn ít được khai thác. Bà chia sẻ: “Lúc đầu chỉ nghĩ đơn giản là đi sưu tầm, ghi chép lại để làm thành một tập sách nhỏ, ai ngờ càng đi sâu thì càng thấy cuốn hút, không thể dứt ra được. Thế là vừa hoàn thành công việc cơ quan, tôi vừa tranh thủ tích góp tư liệu viết thành sách”.

Từ đó, mỗi chuyến đi trở thành một chuyến đi săn thực thụ. Bà ghi chép tỉ mỉ từ lời ca, điệu hát, nghi lễ cưới hỏi, tang lễ đến cách ăn ở, sinh hoạt, trang phục, dụng cụ lao động của người dân. Về nhà, lại cẩn thận đối chiếu, so sánh, tra cứu để tìm ra nghĩa chính xác. Thách thức lớn nhất là ngôn ngữ. Các điệu hát Cọi, hát Then truyền thống sử dụng vô số từ Tày cổ đã dần bị lãng quên trong giao tiếp hiện đại. Để không hiểu sai nghĩa hay diễn đạt một cách hời hợt, bà luôn tìm gặp các nghệ nhân cao tuổi để tham bác, hỏi rõ ngữ cảnh, cách dùng trong nghi lễ, trong đời sống thực tế.

Sự cẩn trọng và tấm lòng chân thành đã đưa bà đến cuộc gặp gỡ với cụ Hoàng Tâm, một nghệ nhân, thầy cúng, người đang giữ gìn một hòm sách chữ Nho. Vì không đọc được chữ Nho, bà đề nghị mỗi tuần lại đến một lần, nhờ cụ dịch chữ Nho sang chữ Tày, rồi bà tự dịch tiếp ra tiếng Việt. Bà đã cùng ông Tâm mở từng trang viết, dịch từng nét chữ để văn hóa người Tày không bị mai một. Xúc động trước tâm ý của người đi tìm di sản, cụ Tâm đã nắm chặt tay bà và nghẹn ngào: “Tao

Người kể chuyện văn hóa dân tộc thiểu số

■ HOÀNG HÀ

Văn hóa cộng đồng các dân tộc thiểu số là chất liệu quý để bà Hoàng Thị Cấp bèn đi tìm tòi, nghiên cứu và góp phần lưu giữ những giá trị truyền thống.

kiếm được mảy bằng vàng rồi. Nếu không, thì chẳng biết truyền cho ai nữa”. Cuộc gặp gỡ đầy duyên nợ ấy chính là nền tảng tư liệu quý giá để bà hoàn thành công trình nghiên cứu về 17 bài luận trong tang lễ người Tày trắng ở Hà Giang.

Bà Bàn Thị Ba, nhà nghiên cứu văn hóa dân tộc Dao, nguyên Chủ tịch Hội VHNT chia sẻ: “Ô chị Hoàng Thị Cấp, nghiên cứu văn hóa không phải là cuộc chạy đua để có thêm một cuốn sách hay một danh hiệu. Đó là một hành trình lắng nghe để không đánh rơi những giá trị đang đứng trước nguy cơ mai một”.

Mạch ngầm di sản

Từ những bước đi tỉ mỉ và bền bỉ, đến nay, Nghệ nhân Ưu tú Hoàng Thị Cấp đã xuất bản hàng chục cuốn sách nghiên cứu, tuyển tập sưu tầm về văn hóa các dân tộc thiểu số với vai trò tác giả, chủ biên và đồng chủ biên. Các công trình tiêu biểu như: Pết Pòong, Văn hóa dân gian của người Cờ Lao đỏ, Nét đẹp trong văn hóa truyền thống của một số tộc người ở Hà Giang, Những bài luận trong tang lễ người Tày trắng ở Hà Giang... không chỉ là niềm tự hào cá nhân mà quan trọng hơn là cả một hệ thống tri thức bản địa được sưu tầm, sắp xếp và bảo tồn có hệ thống. Tất cả được phác họa vừa khái quát vừa chi tiết, giúp người đọc có thể hình dung rõ nét về đẹp và những nét đặc sắc riêng có của từng cộng đồng dân cư trên mảnh đất địa đầu Tổ quốc.

Đồng chí Nguyễn Thị Hoài, Phó Giám đốc Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch nhận xét: “Những đóng góp của Nghệ nhân Hoàng Thị Cấp không chỉ có giá trị như một kho tư liệu lưu trữ lịch sử lâu dài, mà quan

trọng hơn, đã tạo ra nền tảng tư liệu tin cậy để các địa phương tham khảo, định hình những mã văn hóa chuẩn xác. Đây chính là cơ sở để xây dựng và phát triển các mô hình làng văn hóa, du lịch cộng đồng bền vững, tránh tình trạng xây dựng nội dung theo cảm tính, dẫn đến hiện tượng lai căng, thương mại hóa, lệch chuẩn hay làm méo mó giá trị văn hóa gốc”.

Từ góc độ nghiên cứu, bà Hoàng Thị Cấp cho rằng công tác bảo tồn di sản vẫn còn những khoảng trống. Dù nhiều lớp truyền dạy hát Then, hát Cọi, hát Yếu đã được tổ chức, nhưng dạy để biểu diễn và đào tạo người có khả năng nghiên cứu chuyên sâu là hai việc khác nhau. Các lớp tập huấn thường ngắn ngày, khó trang bị đầy đủ kiến thức về ngôn ngữ cổ, phương pháp điền dã, xử lý tư liệu và bối cảnh văn hóa. Trong khi đó, kho tàng văn hóa các dân tộc rất phong phú, đòi hỏi quá trình học hỏi lâu dài, khiến việc hình thành đội ngũ kế cận gặp không ít khó khăn. Sự thiếu hụt những người trẻ có khả năng nghiên cứu chuyên sâu đang là vấn đề cần quan tâm trong bảo tồn di sản hiện nay.

Những năm tháng cống hiến, các công trình giá trị của bà đã được Đảng và Nhà nước ghi nhận bằng danh hiệu Nghệ nhân Ưu tú năm 2015, ba lần nhận Giải A Giải thưởng Văn học Nghệ thuật Tây Côn Lĩnh, Huân chương Lao động hạng Ba cùng nhiều Bằng khen của các cấp, các ngành. Đáng sau những khen thưởng là hình ảnh nhà nghiên cứu khiêm nhường đi tìm những điều tưởng như rất gần mà lại dễ bị bỏ quên nhất: lời hát của người xưa, tiếng nói của bản làng, những mạch ngầm văn hóa âm thầm chảy và tạo nên “nền tảng căn cước” cho cộng đồng ■

Một nửa vàng trắng

Truyện ngắn: LÊ THỊ NINH

PHỐ đã lên đèn từ chập tối. Những dãy đèn lồng giấy kính đỏ vàng giăng ngang các cửa hiệu, ánh sáng hắt xuống mặt đường loang loáng như có ai vừa đổ mật ong ra đó. Hạnh đẩy chiếc xe bánh qua đoạn phố đông nhất, nơi trẻ con tụ nấp tụ bày quanh những gánh hàng rong bán đèn ông sao, đèn kéo quân, mặt nạ giấy bồi. Tiếng trống lân từ đâu vọng lại, gần rồi lại xa, như nhịp thở của cả con phố đang hồi hả sống cho trọn một đêm rằm.

Chị không còn trẻ, cũng chưa hẳn đã già, cái tuổi ngoài ba lăm khiến người ta vừa đủ một mối vừa đủ chai lì để bước tiếp qua ngày. Mái tóc búi với sau gáy, vài sợi bạc lấp ló dưới ánh đèn phố. Đôi bàn tay chai sạn vì cả ngày cầm quai xe, cầm dao cắt bánh, cầm tiền lẻ trả khách. Hạnh lên thành phố này đã hơn một năm, từ ngày cái xưởng may ở quê giải thể, chồng chị lại đau ốm liên miên, một mình chị phải xoay đủ nghề để có tiền gửi về nuôi hai đứa nhỏ đang tuổi ăn tuổi học.

Ngày còn ở quê, Hạnh làm công nhân may, chồng chị - anh Tuấn - chạy xe taxi cho mướn ở Nhà máy Đường. Cuộc sống không giàu nhưng đủ đầy, chiều nào Hạnh cũng về kịp giờ cơm, ngồi kèm hai đứa con học bài trong căn nhà cấp bốn nhỏ xinh ven sông. Vậy mà biến cố ập đến chẳng báo trước. Xưởng may đóng cửa vì đứt đơn hàng, cùng lúc đó Tuấn bị tai nạn xe, gãy chân, phải nằm đường tháng cả năm trời không làm được việc nặng. Nhà cửa, ruộng vườn có bao nhiêu cũng không đủ trang trải viện phí và tiền học cho con.

Đêm hôm Hạnh quyết định lên thành phố, chị ngồi bên giường Tuấn, tay nắm chặt tay chồng, giọng nghẹn lại:

- Em đi ít bữa thôi, kiếm được vốn rồi về. Anh ở nhà ráng giữ sức, nhờ bà trông hai đứa.

Tuấn không nói được nhiều, chỉ nắm tay vợ, ánh mắt đầy áy náy.

- Khổ em quá... Đáng lẽ là anh phải đi mới đúng.

- Anh nói vậy chi. Vợ chồng có nhau, ai đi cũng được, miễn là các con có cái ăn cái mặc. - Hạnh đáp, rồi quay đi lau vội giọt nước mắt trước khi Tuấn kịp nhìn thấy.

Sáng hôm sau, chị xách túi đồ đơn sơ, chào mẹ chồng, hôn lên trán hai đứa nhỏ còn ngủ say, rồi bước ra bên xe hơi rồi còn chưa rõ mặt người.

Lên thành phố, Hạnh xin vào phụ việc ở một lò bánh trong con hẻm nhỏ, ban đầu chỉ trộn bột, nướng thuê. Bà chủ lò thấy chị chăm chỉ, thật thà, dần dà giao cho chị một chiếc xe đẩy, để chị tự lấy bánh đi bán, ăn chia theo phần trăm. Những ngày đầu, Hạnh còn ngượng ngùng không biết rao thế nào cho người ta chú ý, có hôm đẩy xe cả buổi chiều mà chẳng bán được bao nhiêu, tối về chỉ dám mua gói mì tôm ăn qua bữa để dành tiền gửi về quê.

Rồi chị cũng quen dần. Quen con phố, quen mặt vài người bán hàng rong khác, quen cả tiếng rao của chính mình đến mức không còn để ý mình đang rao gì nữa, chỉ có đôi chân là vẫn nhớ đường, đôi tay vẫn nhớ cách cán bánh sao cho vừa đủ.

Hôm nay là Rằm tháng Tám, ngày bán chạy nhất trong năm, bà chủ lò dẫn chị lấy nhiều hơn thường lệ: "Trung thu năm nào cũng vậy, người ta mua cho con cháu, mua để cúng, mua để biếu, rằm nhà bán cho hết, ế thì mai bà tính lại giá cho". Hạnh lấy ba mươi chiếc bánh nướng thập cẩm, lòng

Minh họa: BÍCH NGỌC

thảm tính nếu bán hết, tháng này chị sẽ có thêm một khoản kha khá gửi về, đủ để đóng học phí kỳ tới cho thằng lôn.

Suốt buổi chiều, bánh bán chạy như bà chủ lò đã nói. Người ta mua hộp, mua chục, tay xách nách mang, ai cũng vội vã trở về nhà cho kịp giờ đoàn viên. Đến gần tối thì Hạnh chỉ còn vài chiếc lẻ, rồi vẫn dần, vẫn dần, cho tới khi trời tối hẳn, phố lên đèn, thì khách cũng thưa. Ai cần mua đã mua từ sớm, giờ này người ta lo về nhà bày mâm cỗ hơn là ghé mua thêm một chiếc bánh lẻ trên phố.

Chị nhìn xuống khay bánh, chỉ còn đúng một chiếc, vỏ hơi cháy cạnh vì để gần bếp than lâu quá. Hạnh đứng xe trước cổng một ngôi trường Tiểu học đã đóng cửa, ngồi xuống bậc thềm xi măng, xoa hai bàn tay chai sạn vào nhau cho đỡ mỏi. Từ chỗ này chị nhìn được cả con phố, những gia đình dắt nhau đi, đứa trẻ nào cũng cầm một chiếc đèn lồng, tay kia nắm chặt tay người lớn, tiếng cười nói rộn ràng như chưa từng có ưu phiền nào tồn tại trên đời.

Có một đứa bé chạy vụt qua, đèn ông sao đỏ chóc trong tay, miệng cười toe toét. Người mẹ phía sau hét với theo, giọng vừa mừng vừa mừng: "Chạy từ từ thôi, ngã bây giờ!" Hạnh nhìn theo bóng hai mẹ con, lòng bất giác nhớ tới hai đứa con mình ở quê, giờ này chắc đang quây quần bên bà nội, có khi đang hỏi bà rằng năm nay mẹ có về không. Chị lắc đầu nhẹ, xoa ý nghĩ đó đi, rồi mở nắp thùng, lấy chiếc bánh cuối cùng ra, định bụng tự thưởng cho mình một bữa tối muộn giữa phố đông người mà chẳng có ai thân quen.

Chị vừa cắn miếng đầu tiên thì thấy nó. Một đứa trẻ ngồi thu lu trong góc tường học, cách chỗ chị chỉ vài bước. Con bé mặc chiếc áo khoác rộng hơn người, chắc là đồ của ai đó cho lại, hai tay ôm gối, cằm tì lên đầu gối. Không đèn. Không ai bên cạnh. Đôi mắt nó không nhìn ai, nhưng đôi tai thì cứ hướng về phía tiếng trống lân mỗi khi âm thanh ấy rộn lên, như thể đang cố nắm bắt lấy một chút không khí lễ hội đang trôi qua ngoài tầm với.

- Con ngồi đây làm gì thế? - Hạnh hỏi, giọng dịu dàng, như hỏi thăm một đứa cháu trong nhà.

Con bé ngẩng lên nhìn chị một lúc, ánh mắt dò xét của những đứa trẻ đã quen với việc người lạ hỏi han vài câu rồi bỏ đi, chẳng mấy khi thể lộ lòng chờ nghe câu trả lời. Nhưng rồi cô tì về giọng Hạnh hiền quá, nó cũng khẽ đáp:

- Dạ, con chờ mẹ. Mẹ đi bán về số, dặn con ngồi đây, xui mẹ quay lại à!

Hạnh gật đầu, lòng chị chùng xuống.

Câu chuyện này chị đã từng nghe qua nhiều lần ở khu trọ, không cần hỏi kỹ cũng đoán được, người mẹ ấy có khi phải đi hết mấy con phố mới bán được xấp xỉ, "xíu" có khi là một, hai tiếng đồng hồ ròng rã. Chị nhìn quanh, không thấy quán xá nào gần đó còn mở, cũng không thấy bóng người nào khác qua lại đoạn tường rào vắng vẻ này, ngoài hai người họ và ánh trăng đang lấp ló sau những mái nhà.

Hạnh nhìn xuống chiếc bánh trong tay mình, đã cắn mất một miếng. Chị nghĩ tới bà chủ lò, nghĩ tới khoản tiền còn thiếu gửi về quê, rồi lại nghĩ tới ánh mắt của con bé đang cố giấu đi sự thèm thuồng. Chị bẻ đôi chiếc bánh, không dám cho thêm nữa.

- Có cho con bánh nè!

Con bé nhìn miếng bánh, rồi nhìn chị, ngập ngừng một chút rồi mới đưa tay ra đón lấy.

- Dạ, con cảm ơn cô.

Hạnh mỉm cười, ngồi lùi lại một chút để không thành ra ngồi quá sát mặt đứa trẻ lạ. Con bé cầm nửa bánh bằng cả hai tay, cắn từng miếng nhỏ, nhai chậm rãi như đang cố giữ lại vị ngọt ấy được lâu nhất có thể trong miệng.

Xa xa, có tiếng ai đó gọi vọng ra từ trong một con hẻm: "Vào ăn cơm, dọn có tiếng trống rồi kia!". Tiếng trẻ con đáp lại riu riu, rồi tiếng cửa đóng, tiếng cười nói nhỏ dần, một góc phố không thuộc về ai.

- Cô bán bánh hả cô? - Con bé hỏi, sau khi đã ăn gần hết phần của mình.

- Ừ, có bán bánh.

- Vậy chắc cô cũng bận lắm, không có thời gian đón Trung thu ha cô?

Câu hỏi bật ra hồn nhiên, không có ý dò xét, chỉ là sự tò mò của một đứa trẻ đang ăn bánh Trung thu cạnh một người lớn chẳng có vẻ gì là đang đón lễ. Hạnh khựng lại một thoáng, rồi bật cười nhẹ, nụ cười không phải vì vui, mà vì chị không biết trả lời sao cho phải.

- Cô đang đón Trung thu đây, - chị nói, đưa miếng bánh còn lại lên, giọng ảm áp lạ thường, - ngồi đây ăn bánh với con, với có vậy là đủ vui rồi.

Con bé không đáp lại ngay, chị nhìn chị một lúc rồi quay ra nhìn phố, có lẽ nó không hiểu hết ý nghĩa trong câu nói ấy, nhưng dường như cũng chẳng cần hiểu hết mới thấy lòng nhẹ nhõm. Nó nhìn lại Hạnh hơn một chút, đủ để vai hai người khẽ chạm nhau.

Trăng đã lên cao tự lúc nào chị không để ý. Ban này khi vừa dừng xe, Hạnh chỉ thấy trăng như một quang sáng mờ phía sau những dãy đèn lồng giăng ngang phố,

chẳng buồn ngoái nhìn. Giờ ngồi đây, ngẩng đầu lên, chị mới thấy nó tròn, sáng, treo lơ lửng trên nóc mấy dãy nhà cao tầng phía xa, chẳng vương bận gì bởi những ánh đèn nhấp nháy bên dưới.

- Trăng to ha cô, - con bé nói, mắt vẫn ngược lên trời.

- Ừ, to thật.

- Mẹ con nói trăng tròn nhất là đêm nay. Con bé im lặng một lúc, rồi bất chợt hỏi, giọng chẳng có vẻ gì buồn, như đang kể một chuyện thường ngày:

- Cô ơi, nhà cô ở đâu a?

- Xa lắm con. Ở gần cầu quê lận!

- Sao cô không về a?

Hạnh nhìn xuống miếng bánh còn lại trong tay mình, xoay nhẹ nó giữa hai ngón tay, lòng chợt nhớ tới chồng, tới hai đứa nhỏ, tới cả căn nhà cấp bốn ven kênh giờ này chắc cũng đang sáng đèn.

- Về không kịp con ơi. Về lại về rồi lấy gì gửi tiền học cho hai đứa nhỏ ở nhà.

Con bé gật gù, như thể câu trả lời ấy hoàn toàn hợp lý, chẳng cần hỏi thêm gì nữa. Trẻ con đôi khi hiểu chuyện người lớn nhanh hơn người ta tưởng, dù chưa chắc đã gọi tên được nỗi khó khăn ấy là gì.

- Con cũng chưa về quê ngoại lần nào. Mẹ nói quê xa lắm, đi xe cả ngày mới tới.

Hạnh không nói gì, chỉ khẽ gật đầu, tay đưa lên xoa nhẹ mái tóc rối của con bé. Có những câu chuyện, người lớn với người lớn, hay người lớn với trẻ con, đôi khi không cần đáp lại bằng lời, chỉ cần ngồi bên nhau nghe là đã đủ ấm lòng.

Có tiếng xe máy chạy chậm lại phía đầu hẻm, một người phụ nữ dừng xe, ngó nghiêng tìm kiếm. Con bé nhìn thấy trước, đứng bật dậy, reo lên:

- Mẹ con kia cô!

Nó quay lại nhìn Hạnh, tay vẫn cầm miếng bánh ăn dở, định nói thêm điều gì đó rồi lại thôi, chỉ cười một cái thật tươi, để lộ chiếc răng sữa, rồi ba chân bốn cẳng chạy đi.

Hạnh ngồi lại một mình trên bậc thềm, ăn nốt phần bánh còn sót lại của mình. Phố đã vắng người hơn, đèn lồng trong tay bọn trẻ giờ chỉ còn lác đác vài chiếc, ánh đèn bên trong cũng đã cháy gần hết. Chị nghĩ tới đêm nay chị sẽ gọi điện về cho Tuấn, kể cho anh nghe về con bé bán về số, kể cho hai đứa nhỏ nghe về vắng trăng ở thành phố tròn và sáng thế nào, dù trong lòng chị biết, trăng ở đâu cũng vậy, chỉ có lòng người mới khiến nó trở nên khác đi.

Chị đứng dậy, phủi quần, đẩy chiếc xe đi về phía đầu chợ cuối phố. Đi được vài bước, chị dừng lại, ngoái nhìn về phía con hẻm nơi con bé vừa chạy vào, giờ chỉ còn khoảng tối im lìm, thấy lòng mình nhẹ nhõm một cách lạ thường, như thể chính chị cũng vừa được ai đó chia cho một nửa điều gì ấm áp.

Rồi chị ngẩng đầu lên. Trăng vẫn ở đó, tròn, sáng, không quan tâm ai đang có nhà để về và ai không, không phân biệt kẻ giàu người nghèo, không phân biệt ai đang đau ốm hay đang một mình giữa phố. Chị đẩy xe đi tiếp, bước chân nhẹ hơn lúc này. Phía sau lưng chị, con phố vẫn rộn ràng tiếng cười, tiếng trống lân xa dần, còn phía trước, con đường về khu trọ vẫn dài, nhưng trên đầu chị, vầng trăng vẫn tròn đầy, soi bóng chị đi dài trên mặt đường, như một lời hứa hẹn rằng ngày mai, và những mùa trăng sau nữa, mọi thứ rồi sẽ đủ đầy hơn. ■

TRẦN VĂN LAN

Vui Trung thu

Vàng trắng trong cổ tích
Như quả thị vàng ươm
Nhuộm cả bầu trời thơm
Giữa cao xanh bát ngát

Đường làng vang tiếng hát
Ánh đèn lồng lung linh
Nhịp theo bước chân xinh
Tiếng reo vui rộn rã

Ở kìa những tán lá
Tùng rình theo tiếng cười
Đàn "rồng rắn" rong chơi
Theo chúng em mở hội

Chị Hằng cùng chú Cuội
Thấp lên ngọn đèn trời
Tỏa ánh sáng rạng ngời
Xuống sân đình phá cỗ.

Mình họa: ĐỨC TRẦN

MAI HOÀNG HANH

Tháng Chín

Tháng Chín, nụ hồng mãi son môi
Cây hỏi tuổi nhau rộn tiếng đời
Anh về dốc núi chiều nắng đỏ
Em qua ven sông trưa mưa rơi

Tháng Chín đất thu sang ngõ nắng
Dấu chân chuta tình giấc mơ màng
Anh gửi non cao nhành mây trắng
Em trao đồng trũng sợi nắng vàng

Hàng cây lối cũ còn phấp phồng
Hương vườn thôn thức tiễn heo may
Đôi chim chờ một mùa trăng mộng
Nghe trời tháng Chín phía thu bay.

NGÔ THẾ LÂM

Đoán khúc thu cho em

Rồi nhặt nhanh những dấu yêu mùa cũ
Chỉ gột thu xưa xuôi biển biệt không về
Này bím tóc buộc vần thơ nông nổi
Loay hoay tình đậm một khối buồn mê.

Chứng nhân nỗi buồn đẹp tựa pha lê
là em đấy, chút tàn thu sót lại
hoa sữa nồng hương phố dài mê mãi
bàn tay ta nắm hụi mấy hẹn hò.

NGUYỄN ĐOÀN VIỆT

Sắc thu

Thu về hong nắng trên cây,
Vương theo ngọn gió nhẹ bay cuối trời.
Con đường như bỗng chơi vơi,
Áo em trắng nổi một trời thanh tân.

Vườn thưa lá rắc đầy sân,
Tiếng chim như riu rít bước chân trở về
Hương thu dịu dịu ngổ què
Cánh đồng xanh cả bốn bề mênh mông

Nắng vàng trải xuống dòng sông,
Thiết tha bờ bãi, biếc trong sắc chiều.
Em về tóc gió xiêu xiêu
Làn mây trắng căng nghiêng theo bóng người.

Nắng thu tỏa giữa đất trời
Mắt thu lấp lánh ánh cười rất trong
Đường thu xanh đến mênh mông,
Sắc thu rớt xuống bình bông xa xa.

Chạm vào sâu thẳm bao la
Nghe mùa thu khẽ ngân nga tiếng lòng.

TRẦN THÀNH NGHĨA

Thu về

Thu về, gieo giọt mưa bay
Nghe trong thán Chín bàn tay em cầm
Vương trong nỗi nhớ xa xăm
Giọt dài, giọt vắn trong tâm mắt nhau.

Thu về, nắng ở trên cao
Heo may chỉ để làm đau lá vàng?
Nghe mùa "cất bước sang ngang"
Tim cây nhỏ lệ, nồng nàn... trong ta.

Thu về, tháng Chín mưa qua
Để em tóc bím trong tà áo xanh
Chút vàng thu, dịu ngọt tình
Bỗng nhiên hoa cúc, nở bùng... sớm mai.

Mình họa: NGỌC AN

ĐẾN VỚI BÀI THƠ HAY

Nghe hát Then ở Nà Hang

Chùng chùng một khúc ới la
Điệu Then em đấy la đà sang tôi
Mây ngây ngây bạc lưng đồi
Lừng lừng câu buộc câu mời, lừng lừng...

Ồi la... thăm thẳm cánh rừng
Yên Hoa thì khuất, Bản Nhùng thì cao
Vị cây đàn Tính tìm nhau
Dấu là xưa, dấu là sau... hỡi người!

Ồi la... mấy nhịp mấy lời
Người xưa có nỗi niềm tôi bây giờ?
Một mình lần lữa cõi mơ
Vướng vào sợi nắng giăng thơ bên rào.

Ồi la... ước hẹn phương nào?
Điệu Then cứ lặng rớt vào tim tôi
Sông Gâm lách núi mà trôi
Câu ca lách giữa tình đời vẫn đây.

Chùng chùng khúc hát trưa nay
Giá tôi cảm được chắc đây tôi... Then.

MAI LIỄU

MỖi độ thu về, Tuyên Quang lại trở thành điểm hẹn
lưng linh của du khách thập phương. Từ trung tâm phố
phường rực rỡ ánh đèn, chỉ cần ngược dòng sông Gâm về với
vùng Di sản Nà Hang - Lâm Bình, du khách như bước vào
một không gian hoàn toàn khác, nơi bài thơ "Nghe hát Then
ở Nà Hang" đã phác họa trọn vẹn nét thơ mộng:

"Chùng chùng một khúc ới la
Điệu Then em đấy la đà sang tôi
Mây ngây ngây bạc lưng đồi
Lừng lừng câu buộc câu mời, lừng lừng..."

Tiếng hát "ới la" ngân vang không chỉ là lời ca, mà là sự
vỗ về của thiên nhiên, là nhịp cầu đưa du khách thoát khỏi
những lo toan thường nhật để đắm mình vào từng giai điệu
dân ca Tày, Nùng. Khác với vẻ tấp nập phố phường, Then
Nà Hang mang không khí thiêng liêng và trữ tình của núi
rừng. Hành trình thưởng thức câu Then đưa bước chân người
lữ khách đi qua những địa danh huyền thoại: Yên Hoa khuất
trong sương, Bản Nhùng ẩn hiện trên đỉnh núi cao, hay dòng
sông Gâm hiền hòa lách qua núi đá. In sâu trong không gian
mênh mông ấy, tiếng đàn Tính tấu vang lên như có linh hồn:

"Vị cây đàn Tính tìm nhau
Dấu là xưa, dấu là sau... hỡi người!"

Âm thanh trong trẻo của cây đàn Tính không chỉ tìm
kiếm tri âm mà còn kết nối quá khứ với hiện tại. Lắng nghe
câu hát, ngắm nhìn mây trắng chùng chình ôm lấy lưng đồi,
du khách dễ dàng bắt gặp sự đồng điệu với người xưa, cảm
nhận nỗi niềm nhân thế được gửi gắm trọn vẹn qua từng nhịp
điệu. Từ khi Thực hành Then của người Tày, Nùng, Thái
ở Việt Nam chính thức được UNESCO ghi danh là Di sản
văn hóa phi vật thể đại diện của nhân loại, ghé thăm Tuyên
Quang dịp Lễ hội Thành Tuyên chính là cơ hội để du khách
không chỉ dừng lại ở việc xem di sản mà còn thực sự sống
trong lòng di sản.

Du khách có thể ngồi trên những chiếc thuyền du ngoạn
lòng hồ sinh thái Nà Hang, thưởng thức chén rượu men lá
ngọt nồng và lắng nghe các nghệ nhân cất tiếng hát. Giữa
mây trời sông nước, câu ca "Sông Gâm lách núi mà trôi/
Câu ca lách giữa tình đời vẫn đây" như rót thẳng vào lòng
người những chân tình, ấm áp của con người vùng cao. Mỗi
chuyến đi rồi cũng đến lúc dừng chân, nhưng dư âm của
tiếng Then thì luôn còn mãi. Khép lại bài thơ là một ước
muốn ngây thơ mà chan chứa yêu thương của tác giả:

"Chùng chùng khúc hát trưa nay
Giá tôi cảm được chắc đây tôi... Then."

"Tôi then" ấy chính là hành trang ký ức mà bất kỳ ai khi
chìa tay Tuyên Quang cũng muốn gói ghém mang theo. Đó là
sắc màu rực rỡ của Lễ hội Thành Tuyên, là sự hùng vĩ của núi
rừng Nà Hang và là cái tình dịu ngọt của điệu Then xứ Tuyên.
Nếu đang tìm kiếm một điểm đến vừa rực rỡ niềm vui hội hè,
vừa sâu lắng không gian văn hóa, hãy đến với Tuyên Quang
mùa lễ hội này. Hãy để tiếng đàn Tính dẫn đường và để làn điệu
Then Nà Hang ôm trọn lấy tâm hồn bạn!

NGHIÊN CỨU - TRAO ĐỔI

Sĩ tử hiếm có Đoàn Tử Quang

■ NGỌC MAI

Đoàn Tử Quang (1818 - 1928), quê ở làng Phụng Đạt, xã Phụng Công, huyện Hoàng Sơn, nay là Đức Thọ, Hà Tĩnh. Ông là sĩ tử hiếm có trong sử Việt với 21 lần thi, 82 tuổi mới đậu cử nhân.

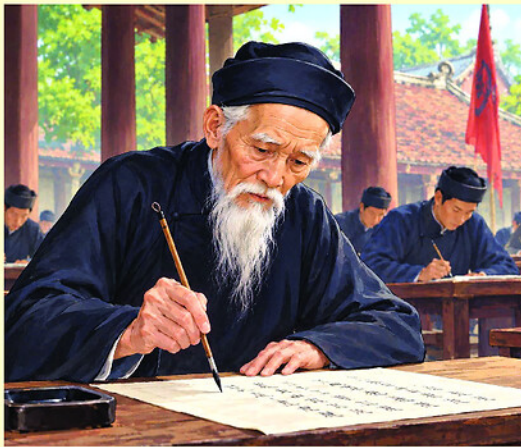
21 lần lều chông

THEO sách Những tấm gương hiếu học, năm Thành Thái thứ 12 (1900), triều đình tổ chức khoa thi Hương tại Nghệ An. Chánh chủ khảo của kỳ thi là Khiếu Năng Tĩnh và Phó chủ khảo Mai Đắc Đôn thấy một cụ già râu tóc bạc phơ đi thi. Đó là ông Đoàn Tử Quang, năm đó vừa tròn 82 tuổi.

Hai vị quan thấy lạ, tìm hiểu mới biết ông Đoàn Tử Quang là con của một phụ nữ mất chồng khi mới 17 tuổi, nhưng nhất quyết không đi bước nữa, ở lại nuôi con.

Từ nhỏ, ông Đoàn Tử Quang được mẹ dạy bảo, khuyến khích học hành để theo đuổi khoa cử, lập công danh với đời. Thế nhưng mãi tới năm 49 tuổi, ông mới lần đầu tiên thi đỗ tú tài. 17 năm sau, ông đỗ tú tài lần thứ hai.

Khoa thi năm 1900, gia đình ông đang gặp một biến cố. Người vợ cả qua đời, hai người con trai vốn có ý định dự thi cũng phải ở nhà chịu tang mẹ. Người mẹ già của ông đã 98 tuổi đau đầu việc con, cháu thông minh hiếu học mà chưa đỗ đạt, bên hết lòng khuyên ông đi thi. Thời điểm đó, làng không có thí sinh nào dự thi nên các vị chức sắc của làng động viên Đoàn Tử Quang tham gia thi. Nhận được sự mong đợi và tin

Mình họa: Khoa thi năm 1900, thí sinh Đoàn Tử Quang 82 tuổi.

tưởng từ mẹ già và mọi người, ông quyết định lều chông đi thi.

Kết quả, bài của ông chỉ xếp sau Phan Bội Châu. Các tư liệu lịch sử cho biết, trước khi đỗ cử nhân ở tuổi 82, ông Đoàn Tử Quang đã có đến 21 lần lều chông tham gia ứng thí. Phan Bội Châu, người cùng khoa với Đoàn Tử Quang, đã làm bài hát nói chúc mừng:

"Đoàn Tử Quang xuân thu bát thập nhị,

Đương hoàng triều Canh Tý chi niên..."

Phan Bội Châu kể chuyện ông già 82 tuổi "lọt cộm" vào trường thi, lần lượt vượt qua các trường thi, rồi chờ ngày bái

vàng xướng danh. Cái thú vị của bài hát nói là giọng điệu vui vui, vừa kính phục một tấm gương về nghị lực.

Tổng đốc Nghệ An Đào Tấn cũng cảm tác về ông:

"Khá lắm Hương Sơn Đoàn Tú tài,

Xuân xanh vừa đúng tám mươi hai..."

Và đặc biệt là hai câu:

"Nhà huyền tuổi học chín mươi tám,

Giờ thấy con ta đắc ý rồi."

"Nhà huyền" ở đây chỉ người mẹ. Câu thơ vì thế không đơn thuần mừng một người đỗ đạt, mà là mừng một người mẹ gần trăm tuổi cuối cùng cũng

được thấy thành quả của người con mà mình đã dành cả đời nuôi dưỡng.

Những giai thoại đẹp

Giai thoại kể rằng, sau khi đỗ, Đoàn Tử Quang có một hành động khiến người đương thời xúc động. Theo lệ, tân khoa được hưởng một phần lễ vật trong tiệc mừng để đem về cho gia đình, họ hàng cùng hưởng "lộc vua". Khi những người dự tiệc bảo cụ nên đem về nhiều để chia cho con cháu, Đoàn Tử Quang trả lời rằng ông muốn đem phần lộc ấy dâng mẹ, bởi mẹ ông đã gần trăm tuổi. Câu chuyện ấy được ghi lại trong tư liệu về khoa thi và trở thành một trong những giai thoại đẹp nhất về ông.

Bởi thế, trong bài ca mừng cụ Đoàn, Phan Bội Châu không chỉ nói đến chuyện thi đỗ mà còn nhấn mạnh chữ "trung hiếu". Trong mắt một nhà nho đầu thế kỷ XX, thành công của Đoàn Tử Quang không chỉ nằm ở việc vượt qua hàng chục lần trường thi, mà còn ở chỗ giữ được đạo làm người.

Theo quy định ở triều nhà Nguyễn, các quan viên tới tuổi 65 sẽ về nghỉ hưu. Song để khuyến khích ý chí và nghị lực phi thường của Đoàn Tử Quang, triều đình đặc cách bổ dụng ông làm quan. Từ năm 1901 - 1903, ông được cử làm Huấn đạo

(trông nom, việc học) Hương Sơn, rồi Huấn đạo Can Lộc.

Đến tuổi 85, Đoàn Tử Quang xin về nghỉ hưu sau 3 năm gần bó với chức Huấn đạo để phụng dưỡng mẹ già khi ấy đã trên 100 tuổi. Triều đình đã phong ông chức Hàn lâm viện thị độc.

Năm Mậu Thìn (1928), Đoàn Tử Quang qua đời, thọ 110 tuổi. Ông trở thành người đỗ cử nhân cao tuổi nhất trong lịch sử khoa cử Việt Nam, là tấm gương sáng về ý chí, nghị lực học tập và thi cử cho thế hệ sau.

Ngày nay, xã hội hiện đại đang đặt ra một yêu cầu không kém phần khắt khe: phải học suốt đời. Một người có thể đã rất giỏi hôm nay nhưng nếu ngừng học hỏi, ngày mai có thể trở nên lạc hậu. Học tập vì thế không chỉ dành cho tuổi trẻ. Người trưởng thành vẫn cần học để thích ứng; người cao tuổi vẫn có thể học để hiểu thêm cuộc sống, làm giàu tâm hồn và giữ cho mình một đời sống tinh thần tích cực.

Câu chuyện của Đoàn Tử Quang chính là một tấm gương đáng quý, không chỉ ở kỷ lục 82 tuổi đỗ cử nhân, mà còn ở hành trình không chịu dừng trước thất bại và tuổi tác để nhận lấy bằng vàng như một món quà dâng mẹ, trọn đạo làm người ■

Bàn thờ cụ Đoàn Tử Quang ở quê nhà.

XEM GÌ Ở ĐÂU?

TRONG hai ngày cuối tuần 12 và 13/9/2026, khán giả có thể thưởng thức các bộ phim truyền hình nổi sóng trên kênh TTV hoặc lựa chọn những tác phẩm điện ảnh hấp dẫn đang được công chiếu tại LOTTE Cinema Tuyên Quang.

Phim truyền trên sóng TTV

- 8h00: *Lựa* (tập 15, 16).
- 10h30: *Nhân chứng* (tập 9, 10).
- 12h00: *Chuyện tình nhà vua* (tập 31).
- 18h00: *Quyền thừa kế danh giá* (tập 23, 24).
- 21h15: *Hồ sơ lửa - Phần 2: Người ba mặt* (tập 17, 18).
- 22h20: *Gia đình số 1* (tập 140, 141).

Lotte cinema Tuyên Quang

- *Lên hương*.
- *Chiikawa: Bí mật đảo người cá*.
- *Nghị hè sợ nghỉ hưu*.

Hình ảnh trong phim *Mãi nợ một lời tạm biệt*.

- *Bát tiên: Truy tìm lưu ly đăng*.
- *Mãi nợ một lời tạm biệt*.
- *Cổ thuật hắc ngải*.
- *Bùa yêu: Bí mật gia tộc*.

CẢNH TRỰC

Poster phim *Hồ sơ lửa phần 2: Người 3 mặt*.

Việc tử tế

Những bàn tay âm thầm dọn rác, làm sạch phố biển Đà Nẵng

Anh Đỗ Quang Trí dọn rác trước cổng Trường THCS Sơn Trà, Đà Nẵng.

SAU giờ làm việc, anh Đỗ Quang Trí cùng những người bạn lại mang cuốc, xẻng, chổi và bao tay đi dọn rác, phát quang cỏ dại trên các tuyến đường ở Đà Nẵng.

Anh Đỗ Quang Trí, 34 tuổi, hiện sinh sống tại phường An Hải, thành phố Đà Nẵng,

làm nhân viên kỹ thuật tại một khách sạn. Việc dọn rác bắt đầu từ tháng 4-2026, khi anh nhìn thấy một đoạn đường lên bán đảo Sơn Trà ngập cỏ và rác dù có nhiều người, du khách qua lại.

Ban đầu, anh Trí thường làm một mình. Trong một lần anh đang dọn rác trên tuyến đường ven biển, chị Thiện đi ngang qua rồi xin tham gia. Sau đó, anh Tuyên và những người trẻ khác cùng góp sức, hình thành nhóm bốn thành viên thường xuyên.

Các video ghi lại quá trình dọn rác được chia sẻ trên mạng xã hội đã giúp câu chuyện lan tỏa. Nhiều người gọi anh bằng cái tên thân mật "Trí đi dọn", chủ động hỏi thời gian, địa điểm để tham gia. Có buổi, gần 20 người cùng làm. Người không thể có mặt thì hỗ trợ chổi, găng tay, bao đựng rác hoặc nước uống.

Nhóm của anh Trí đã được phường An Hải, thành phố Đà Nẵng tuyên dương vì đóng góp tích cực trong bảo vệ môi trường.

Kịp thời cứu hành khách bị ngất

NGÀY 6-9, mạng xã hội đăng tải clip ghi lại hình ảnh lái xe và nhân viên phụ xe buýt tuyến 115 hỗ trợ một hành khách bị ngất trên xe.

Theo nội dung clip, khoảng 13h, xe buýt biển kiểm soát 29F-001.25, tuyến 115 (Vân Đình - Trường Đại học Lâm nghiệp Hà Nội), đang lưu thông đến khu vực Đồng Tâm thì một nam hành khách có biểu hiện hoa mắt, chóng mặt và ngất xỉu. Phát hiện sự việc, lái xe Ngô Văn Thành và nhân viên phụ xe Vũ Đức Trí đã nhanh chóng hỗ trợ, đưa hành khách xuống hàng ghế cuối để sơ cứu. Sau đó, hai người xin ý kiến các hành khách và lãnh đạo xí nghiệp, chuyển hướng phương tiện đưa người gặp nạn đến Bệnh viện Nam Lương Sơn cấp cứu.

Theo anh Ngô Văn Trọng - hành khách gặp nạn, anh có bệnh nền tiền đình và thường xuyên sử dụng xe buýt để đi làm. Hôm xảy ra sự việc, anh đi xe từ Vân Đình lên Xuân Mai. Khi xe đến khu vực Đồng Tâm, anh cảm thấy mệt, hoa mắt, chóng mặt nên gọi nhân

viên phụ xe hỗ trợ rồi mê man, không biết gì. Khi tỉnh lại, anh Trọng nhận thấy mình đang được điều trị tại Bệnh viện Nam Lương Sơn. Sau khi được cấp cứu, sức khỏe anh đã ổn định và hiện đã trở lại làm việc.

Anh Trọng gửi lời cảm ơn lái xe Ngô Văn Thành, nhân viên phụ xe Vũ Đức Trí và đơn vị nơi hai người công tác.

Hành khách bị ngất, lái phụ xe buýt Hà Nội kịp thời cứu giúp.

ĐỨC HẢI (Tổng hợp)

TẢN VĂN

Minh họa: XUÂN ĐỨC

Mong manh tháng ngày

■ THANH HÀ

"Ngày mai rồi mình cũng già,
Không thể nào núm kéo nữa.
Ngày xưa như mỗi hôm qua,
Một cánh hoa trong cơn phong ba...".

LỜI ca nù rí ấy vang lên giữa một chiều nghiêng gió, từng chiếc lá nhẹ rơi vào thềm không. Ngắm vệt nắng thu vắt qua khoảng sân nhỏ rồi tan dần vào bóng tối, ta chợt giật mình nhận ra tiếng thời gian đang khe khẽ chảy qua kẽ tay. Kiếp người mở ra bằng những xôn xao, náo nhiệt, nhưng rồi cuộc lại thu gọn về một khoảng lặng êm đềm khi bóng ngả lưng đèo. Tháng ngày, hóa ra, mong manh như một hơi thở giữa không trung.

Khí còn trẻ, ta thường ngộ nhận thời gian là một đại dương vô tận. Ta vùng phứ những sớm mai trong bận rộn, bỏ quên những hoàng hôn đỏ thắm ngoài ô cửa, mãi mê đuổi theo những vầng hào quang rực rỡ và quay cuồng trong những cơn

NHỊP CẦU NHÂN ÁI

Nương tựa bà nội già yếu, ba chị em mồ côi khát khao được đến trường

■ MINH THÙY

Cuộc sống của ba chị em Hạ Thị Gấu, Hạ Thị Xúa và Hạ Thị Kía nương tựa vào bà nội Sùng Thị Xía, thôn Sùng Chàng, xã Thắng Mổ, tỉnh Tuyên Quang.

NĂM học 2026 - 2027 mới vừa bắt đầu, nhưng với ba chị em dân tộc Mông gồm: Hạ Thị Gấu, Hạ Thị Xúa và Hạ Thị Kía, con đường đến trường vẫn còn nhiều nỗi lo. Mồ côi cả cha lẫn mẹ, ba chị em hiện sống cùng bà nội Sùng Thị Xía, 76 tuổi, tại thôn Sùng Chàng, xã Thắng Mổ. Tuổi cao, sức yếu, bà chỉ mong có thể lo cho các cháu được tiếp tục đến trường, không phải đang dở việc học vì hoàn cảnh khó khăn.

Ba chị em gồm Hạ Thị Gấu, 11 tuổi, học sinh lớp 7A7, Trường THCS Sùng Chàng; Hạ Thị Xúa, 9 tuổi, học sinh lớp 3, Trường Tiểu học Sùng Chàng và Hạ Thị Kía, 7 tuổi, học sinh lớp 2 tại điểm Trường Tiểu học Chàng Trại.

Bố các em mất năm 2019 vì bệnh tật, khi đó Hạ Thị Kía mới chỉ 6 tháng tuổi. Đến năm 2022, mẹ các em cũng qua đời vì bệnh hiểm nghèo. Những đứa trẻ lần lượt mất đi chỗ dựa lớn nhất của cuộc đời, chỉ còn nương tựa vào bà nội tuổi đã cao.

Hiện bà Sùng Thị Xía, 76 tuổi, sống cùng ba cháu và người chú là Hạ Mí Gió, sinh năm 2006. Cuộc sống của gia đình vốn đã khó khăn nay càng thêm chật vật. Tuổi cao, sức yếu, bà Xía không còn đủ sức lao động để lo toan cuộc sống và việc học hành cho các cháu.

Nhắc đến các cháu, điều khiến bà Xía canh cánh nhất là sợ cái nghèo sẽ khiến các cháu phải rời xa trường lớp. Bà chia sẻ: "Tôi chỉ lo rồi có lúc vì hoàn cảnh quá khó khăn mà các cháu không thể tiếp tục đi học. Tôi thì già rồi, sức yếu, bố mẹ các cháu mất cả rồi, cũng chẳng biết còn chăm lo cho các cháu được bao lâu. Tôi chỉ mong có người giúp đỡ để các cháu không phải bỏ học".

Sau 2 ngày (từ 7 - 9/9) Báo Tuyên Quang điện tử đăng tải thông tin về hoàn cảnh gia đình trên chuyên mục "Nhịp cầu nhân ái", ba chị em Hạ Thị Gấu, Hạ Thị Xúa và Hạ Thị Kía đã nhận được gần 5 triệu đồng từ các cơ quan, đơn vị và nhà hảo tâm. Sự sẻ chia kịp thời là nguồn động viên quý giá, tiếp thêm nghị lực để các em vượt qua khó khăn, tiếp tục đến trường. Rất mong các cơ quan, đơn vị, nhà hảo tâm tiếp tục chung tay hỗ trợ, giúp các em có thêm điều kiện học tập, vững bước trên chặng đường phía trước.

Mọi sự giúp đỡ xin gửi về, chị Lò Thị Hoa, Phó Chủ tịch Ủy ban MTTQ xã, Bí thư Đoàn Thanh niên xã Thắng Mổ, ĐT: 0969745023. Hoặc chị Trần Thị Minh Thùy, phóng viên Báo và phát thanh, truyền hình Tuyên Quang. STK: 8100215014802, Agribank. ĐT: 0976 840 865.

thua, được mất. Để rồi một ngày nhìn lại, ta mới giật mình: tuổi trẻ ấy, với tất cả những cuồng nhiệt, đại khờ và cả những vết xước bão giông, hóa ra chỉ như một giấc mộng.

Năm tháng không chỉ lấy đi thanh xuân, mà còn để lại cho ta nhiều chiêm nghiệm. Đi qua đủ gặp ghềnh, ta hiểu mình hơn, hiểu được lẽ vô thường của cõi đời. Ta nhận ra tu hay tan, được hay mất cũng chỉ như mây trôi. Khi đã đi qua những tháng ngày nổi gió, ta học được cách buông bỏ những ưu tư không đáng, biết trân trọng hơn cái ôm của người thân, một ánh mắt thấu cảm hay đơn giản là một khoảng trời bình yên.

Thấu hiểu sự mong manh của thời gian, ta biết trân trọng và sống trọn vẹn hơn với phút giây hiện tại. Ngày mai rồi mình cũng già, mắt sẽ mờ, chân sẽ chậm, và những bão giông thử thách cũng hóa thành nụ cười trầm lắng bên tách trà nguội. Lòng ta giờ đây nhẹ nhõm hơn, biết bao dung cho những vụng dại xưa cũ và biết mở lòng đón nhận yêu thương nhiều hơn.

Sống ở đời, suy cho cùng, là một hành trình đi qua sự mong manh ấy để tìm lại cội nguồn của an yên. Nhẹ nhàng mỉm cười với ngày hôm nay, trân trọng từng khoảnh khắc được thở, được yêu và được sống, bởi ta biết rằng: thời gian không bao giờ trở lại, nhưng những dư vị ngọt ngào của tình người và sự thấu hiểu bản thân thì sẽ còn xanh mãi với tháng năm ■

Chuốt lại nếp xưa

■ Phóng sự ảnh: LÊ DUY

Nếp mình giữa những triển núi xanh thẳm và làn sương mờ ảo của miền sơn cước, thôn Nà Khau, xã Minh Quang (nay là thôn Bình Minh) không chỉ làm say lòng người bởi cảnh sắc thiên nhiên bình yên mà còn mang trong mình nhịp đập bền bỉ của một nghề truyền thống: nghề đan lát. Qua đôi bàn tay chai sần nhưng vô cùng tài hoa của các bà, các ông, các chị những ống tre được chẻ, lột, chuốt thành từng sợi nan uơm màu nắng. Những sản phẩm thủ công ấy giờ đây không chỉ phục vụ sinh hoạt hằng ngày mà còn trở thành những món quà lưu niệm mang đậm dấu ấn văn hóa vùng cao, theo chân du khách đi muôn nơi.

Chị Ma Thị Liễu, Tổ trưởng Tổ hợp tác mây tre đan rất hạnh phúc và tự hào về nghề truyền thống (ảnh 1). Nghề đan mang lại thu nhập lúc nông nhàn cho phụ nữ nơi đây (ảnh 2). Đôi bàn tay tài hoa nổi lên nếp xưa (ảnh 3). Sản phẩm đan chủ yếu là nón và các vật dụng hằng ngày (ảnh 4). Các sản phẩm mây tre đan vô cùng bắt mắt (ảnh 5).

MÓN NGON CUỐI TUẦN

Vịt nấu giả cầy

■ TIẾN CHIẾN

Nguyên liệu chế biến món vịt giả cầy.

Món ăn thành phẩm.

SAU những ngày làm việc vất vả, mâm cơm cuối tuần sẽ ngon hơn khi có nồi vịt giả cầy sừng sần màu vàng mỡ, dậy mùi riềng mẻ. Món ăn sẽ trở nên hấp dẫn hơn, khi nguyên liệu chính được lựa chọn từ đàn vịt thả trên suối, nước trong mát quanh năm nên thịt săn chắc, thơm hơn.

Muốn có nồi giả cầy ngon, khâu sơ chế phải thật kỹ. Vịt làm sạch, chà xát chanh, muối hạt, bóp cùng rượu trắng và gừng đập dập cho sạch mùi tanh. Công đoạn quyết định "hồn cốt" món ăn là thui vịt: da được hun bằng bã mía hoặc rơm cho xém vàng, dậy mùi khói; nếu không có sẵn, có thể khô gas hoặc bọc giấy đốt tới khi da ngả nâu sẫm, tạo hương vị chuẩn và màu sắc hấp dẫn cho món ăn.

Vịt sạch, thơm mùi khói, mới bắt tay vào phần gia vị - thứ làm nên tên tuổi món ăn. Mẻ và mắm tôm là bộ đôi không thể thiếu, tạo vị chua thanh, đậm đà rất riêng của giả cầy. Riềng bánh tẻ giả nhỏ, vắt lấy nước cốt cho dậy mùi; nghệ tươi giả nhuyễn hòa chút nước mẻ giữ màu

vàng tươi; sả băm nhỏ, thêm chút tương bần cho dậy vị xưa. Để món ăn mang hơi thở núi rừng, có thể thêm măng chua hoặc măng vầu tươi thái mỏng đảo cùng thịt, tạo vị giòn, chua dịu quyền vị béo ngậy của vịt. Tất cả trộn đều, ướp tối thiểu một giờ, càng để lâu càng thấm vị.

Đến công đoạn nấu, bí quyết là đun hai lửa. Lửa thứ nhất đảo săn thịt cho ngấm gia vị, đổ nước sôi ngập mặt, đun sôi rồi hạ nhỏ lửa ninh chừng nửa tiếng; nếu có măng, thả vào ngay lúc này cho ngấm đậm đà. Tất bếp để nguội, trước khi ăn mới bắc lên nấu thêm chừng mười phút tùy khẩu vị.

Khi nước dùng chuyển màu vàng mỡ ồng ả, dậy vị chua thanh của mẻ, đậm đà của mắm tôm, thoảng hương riềng nồng ấm và chút giòn sần sật của măng rừng, rắc thêm hành lá, rau răm, rau ngổ là có ngay nồi giả cầy tròn vị. Giữa tiết trời thu, thưởng thức bát giả cầy nghi ngút khói mang hương vị vịt suối, măng rừng... mọi người sẽ quây quần lâu hơn bên mâm cơm gia đình ■